

lev

LEV BLADET NR. 5. SEPTEMBER 2016

Bolig her og arbejde der

- Miljøskifte er stadig det eneste rigtige

Landsforeningen
LEV

UDVIKLING FOR UDVIKLINGSHÆMMEDE

FOKUS

26

Sarah blev uretmæssigt smidt ud af sin STU

LÆS OGSÅ

6

Målrettet indsats nedbringer brugen af magt

IOF.dk

Aftenskolen for voksne med handicap

Nyt program udkommer til august!
Ring 38 60 71 11 for at få det tilsendt.
Du kan også se det på www.iof.dk

IOF er en aftenskole for mennesker med et bevægelses-
handicap i Hovedstadsområdet. Vores undervisning foregår
i lokaler med gode adgangsforhold og særligt udstyr.

I AUTOHUSET VESTERGAARD A/S, REHABILER HAR VI MERE END

25 ÅRS ERFARING

I AT SÆLGE BUSSE OG BILER MED INDRETNING TIL HANDICAPPEDE

VORES MÅLSÆTNING: At arbejde i løsninger med den bedste lokale service

AUTOHUSET VESTERGAARD A/S, REHABILER
www.autohuset-vestergaard.dk/rehabil

AUTOHUSET
VESTERGAARD

viden om køretøjer

FIND OS PÅ MESSEN:

UD I FREMTIDEN
ROSKILDE

STAND
19

STU

DESIGN, SUNDHED,
NATUR, VÆRKSTEDER

HVOR
VALBY LANGGADE 227,
VALBY

LÆS MERE
WWW.CBBE.DK

CASA BLANCA
DAGTILBUDET

Vi håndterer bl.a.: Hvepse og bier • Myrer • Mårer • Muldvarper • Mosegrise

Nielsen's Skadedyrsbekæmpelse

Ingeborgsvænge 2 • 4500 Nykøbing
Tlf. 21 62 05 16 • Email: erik-hedemand@jubii.dk
www.nielsens-skadedyrsbekampelse.dk

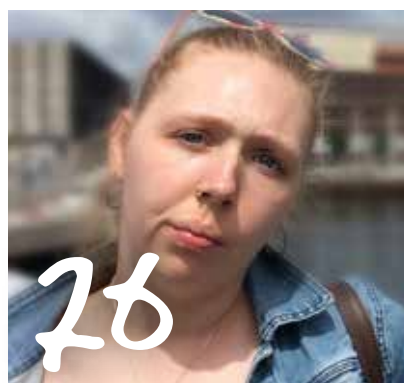

Jens Kromanns Vej 9
Snoghøj
7000 Fredericia
Tlf. 75 94 56 14

Aftenskolen for udviklingshæmmede.

Ring og rekvirer program for sommer-
højskoler, weekendkurser samt for
undervisning i Kolding, Fredericia
Vejle, Svendborg og Langeland.

ind- hold

- 4 Kort nyt**
- 5 Leder** – Forslag til revideret servicelov var allerede uspiseligt for halvandet år siden
- 6 Stort fald i brugen af magt i Slagelse** – Måltrettet indsats virker
- 9 Bornholms eneste specialbørnehave fortsætter**
– Men fortsat usikkerhed om fremtiden
- 10 Ellemann vil legalisere brugerbetaling på ledsagelse**
- 13 Bolig her og arbejde der** – Miljøskifte er stadig det eneste rigtige
- 25 Succesrig indsamling af DVD'er** – med en jysk aflægger
- 26 Sarah blev uretmæssigt smidt ud af sin STU**
– Kommunens kvalitetsstandard var ulovlig
- 32 Farver hjælper udviklingshæmmede til medbestemmelse**
- 37 Forringelser i dagpengereetten efter tabt arbejdsfortjeneste**
– Ny måde at beregne dagpengesats med store konsekvenser
- 39 Det skrev vi for 53 år siden** – Debatindlæg om størrelsen på institutioner
- 41 Debatten**
- 49 LEV nyt**
- 50 Kort nyt**

Gudstjenester vinder Initiativpris 2016 i Lolland-Falsters Stift

Et initiativ til afholdelse af gudstjenester for og med unge og voksne udviklingshæmmede på tværs af stiftets sogne- og provstigrænses har modtaget Lolland-Falsters Stifts kirkelige Initiativpris 2016. I gudstjenesterne bruges blandt andet drama, flere sanser samt "dagens postkort" til at have med hjem, skriver lfstift.dk.

"Initiativet er båret af en ide, et teamsamarbejde på tværs af sogne- og provstigrænses, og det giver livskvalitet for dem, der deltager i gudstjenesterne", gav stiftsrådsformand Bent Normann Olsen som begrundelse for kåringen.

De såkaldte GLAD-gudstjenester indeholder formidling af bibeltekst/historie via drama, billeder og lignende. Liturgien og de valgte salmer skal være enkel. Flere af deltagernes sanser inddrages: syn, hørelse og fagter. Kirkebønnen sker med lystænding og med input fra deltagerne. Gudstjenesterne afsluttes med, at der uddeles et "dagens postkort" med billede og tekst, så man kan snakke om oplevelsen derhjemme.

Efter gudtjenesten er der kaffe, brød og samvær, hvor der samtidig er tid til samtaler, spørgsmål og til at lære hinanden nærmere at kende.

Gruppen bag initiativet består af sogne-medhjælper Erik Christophsen, kirkemedarbejder Anne-Grethe Andersen, organist Per Nedergaard, kirkesanger Louise Østergaard, præsterne Dorte Hedegaard, Ida Rolle, Hanne Lundsgaard, Leif Clausen fra LEV samt flere frivillige.

Efterårets GLAD-gudstjenester er planlagt til onsdag den 21. september kl. 10 i Sundkirken og onsdag den 16. november kl. 10 i Sundkirken

Vi har behov for din mail-adresse!

Det vil hjælpe os rigtig meget i sekretariatet i vores kommunikation med LEVs medlemmer, hvis vi i højere grad kunne maile ud om møder, arrangementer etc. Desværre mangler vi mailadresse på mange medlemmer. Hvis du ved, at du ikke har meddelt os din mailadresse, eller måske bare er i tvivl om det, må du gerne sende den til os – allerhelst på mail: lev@lev.dk! Angiv venligst også dit medlemsnummer og/eller navn i mailen.

Ti års jubilæum i IKEA

Job-, Aktivitets- og Kompetencecenteret (JAC) og IKEA i Gentofte kunne den 8. august fejre ti års jubilæum for deres samarbejde om at få borgere med særlige behov ud på arbejdsmarkedet. Hver formiddag arbejder en gruppe borgere fra JAC i IKEA, hvor de rydder op, sorterer affald og vasker tøj. De får hjælp til arbejdet af pædagogisk personale fra JAC.

Samarbejdet kom i sin tid i stand med hjælp fra midler fra EU's Socialfond, men er i dag båret af et regulært ansættelsesforhold, hvor medarbejderne fra JAC er en integreret del af personalestaben i IKEA. Samarbejdet giver medarbejderne nye kompetencer, arbejdsidentitet og en stolthed over at kunne bidrage på arbejdsmarkedet.

Blandt de 20 medarbejdere fra JAC, der i dag arbejder i IKEA, var dagen helt særlig for Hanne de Fine Licht, Mads Kasper Nielsen og Carsten Jurlander. De har nemlig været med fra starten og blev derfor også fejret på behørig vis med taler, blomster og en jubilæumsnål i sølv fra IKEA, som nu kan pryde deres arbejdstøj fremover.

Jubilæet blev fejret med en stor reception i IKEA, hvor over 50 kolleger fra IKEA og JAC, pårørende og Gentofte Kommunes borgmester var mødt frem.

Yderst til venstre er det IKEAs HR-chef, Judith Passer og herefter Gentofte Kommunes borgmester Hans Toft. På forreste række er det de tre jubilarer Mads Kasper Nielsen, Hanne de Fine Licht og Carsten Jurlander. De resterende personer er bagerst til højre JACs centerleder Ann-Christina Matzen samt tre pædagoger fra JAC, der støtter medarbejderne i deres arbejde i IKEA – og som også har været med fra samarbejdets start.

AF SYTTER KRISTENSEN,
LEVS LANDSFORMAND

Det var allerede *uspiseligt* for halvandet år siden

Nu skal vi til det igen. Den store debat om ændring af servicelovens voksenbestemmelser. Her i starten af september forventes socialminister Karen Ellemann nemlig at sende sit forhandlingsudspil om en ændring af serviceloven til Folketingets socialordførere, og så er spillet i gang.

Alt tyder på, at Karen Ellemann endegyldigt har valgt side. Kommunernes Landsforening (KL) og de mest høj-
røstede af kommunerne har fået deres vilje på alle punkter. Handicaporganisationerne derimod har ministeren reelt ikke givet en eneste indrømmelse. Det er realiteterne.

**Alt tyder på, at Karen Ellemann endegyldigt har valgt side. Kommunernes Landsforening (KL) og de mest høj-
røstede af kommunerne har fået deres vilje på alle punkter. Handicap-
organisationerne derimod har ministeren reelt ikke givet en eneste indrømmelse. Det er realiteterne.**

princip har godt nok skiftet navn til indsatskatalog og udvidet kommunalt skøn. Men konsekvenserne af ministerens forslag er de samme: Grundlæggende tab af rettigheder for nogle af dette samfunds allermost udsatte og forsvarsløse borgere, herunder måske især mennesker med udviklingshæmning, multihandicap mv.

Derfor må vi også konstatere, at socialministeren har fejlet fælt i sin erklærede mission som 'ægteskabsrådgiver' mellem KL og handicaporganisationerne, og det er der intet mystisk i. De færreste mæglere opnår gode resultater ved at kaste sig i favnen på den ene af de stridende parter.

Alle væsentlige elementer fra det oprindelige lovforslag (som daværende socialminister Manu Sareen trak tilbage) er intakte i Karen Ellemanns forhandlingsudspil: Tilbudsviften og dens substitutions-

Flere rettigheder ryger en tur i skraldespanden med Karen Ellemanns forslag. For LEVs målgruppe er det især retten til et egentligt aktivitets- og samværstilbud eller beskyttet beskæftigelse, som er i farezonen. Ganske som vi så det med det tidligere forslag. De nuværende rettigheder efter § 103 og § 104 erstattes af et udvidet kommunalt skøn og et såkaldt indsatskatalog.

I dette nummer af LEV Bladet har vi viet en stor del af pladsen til en reportage om nogle af de mennesker, som bor i botilbuddet Agerbækhuse i Køge. Fortællingen handler om deres brug af et aktivitets- og samværstilbud, som også ligger i Køge, og som flertallet af beboerne benytter dagligt.

Reportagen giver et vigtigt og livsbekræftende indblik i dagligdagen for Lasse og Henriette, som er to af Agerbækhusets beboere. To mennesker, der hver dag slås med markante og ofte smertefulde konsekvenser af deres handicap, men hvor vi alligevel får et billede af den store betydning, som den daglige brug af deres aktivitets- og samværstilbud har.

Lasse, Henriette og de øvrige beboere i Agerbækhuse kan meget vel blive nogle af de mange tusinde ofre for det udvidede kommunale skøn og indsatskataloget i Karen Ellemanns servicelovsforslag. Hertil kommer de mange, som i dag har tilkæmpet sig en ledsageordning efter § 97 – den ordning ser nemlig også ud til at blive udhulet.

Jeg håber inderligt, at et flertal af Folketingets partier fortsat mener, hvad de mente for halvandet år siden og forkaster et forslag om at fratage de mest sårbare de få rettigheder, som de trods alt har i den eksisterende lovgivning. Jeg vil gøre mit til, at der i hvert fald ikke er nogle, som kan sige "vi vidste ikke, hvad vi gjorde".

Stort fald i brugen af magt efter målrettet indsats

Det er lykkedes Slagelse Kommune at nedbringe antallet af magtanvendelser over for mennesker med handicap med 41 procent på bare et år. En målrettet strategi og handleplan ligger bag. Men egentlig er der ikke tale om raketteknologi, bare en blanding af klare holdninger, fokus på metoder og opfølgning.

Brug af magt over for mennesker med handicap eller sindslidelser, som af den ene eller anden grund kan handle meget voldsomt eller uhensigtsmæssigt, har i det seneste år haft stor fokus i medierne. Det skyldes blandt andet nogle meget omtalte sager om konkrete voldshandlinger mod pædagogisk personale. For hvordan skal man håndtere de borgere, der kan handle så voldsomt? Skal personalet have flere beføjelser til at bruge magt? Det har en faglig organisation således givet udtryk for.

Men der er også en anden vej, og den har man vist i Slagelse. Med stor succes. På bare et år er det lykkedes at nedbringe magtanvendelse over for børn og voksne med handicap i kommunens bo- og aktivitetstilbud med hele 41 procent. Og det stopper ikke her. Kommunen arbejder målrettet på at reducere magtanvendelse yderligere i de kommende år.

- Jeg tror, at det meget er et spørgsmål om fokus. Meget sidder jo i væggene. Hvad må man? Hvad må man ikke? Hvad plejer man at gøre? Men ved at have fokus på, at personalet bliver efteruddannet og får viden, og at der bliver fulgt op på konkrete indberetninger, så

kan meget ændre sig, siger Jonna Andersen, teamleder for det socialfaglige team i Center for Handicap og Psykiatri.

Helt præcist var der i 2015 samlet set 718 tilfælde af magtanvendelse – både tilladte og ikke tilladte. Fra årets start til årets slutning var der som nævnt et samlet fald i magtanvendelse på 41 procent, og tendensen ser ud til at fortsætte med en yderligere reduktion i 2016. Antallet af borgere, som var udsat for magtanvendelse har været nogenlunde konstant igennem de seneste fem opgjorte kvartaler, men til gengæld er de altså i gennemsnit udsat for meget færre magtanvendelser.

Det er magtanvendelse, når en borger ikke frivilligt medvirker til en foranstaltning – det kan være alt fra børstning af tænder til fysisk at forhindre en borger i at forlade sin bolig. Alle former for magtanvendelse skal registreres og indberettes.

For den enkelte borger betyder nedgangen i magtanvendelse ifølge Jonna Andersen, at trivselen stiger. Det giver et liv med mere deltagelse, færre konflikter og mindre selvskade.

MAGTANVENDELSE MÅ IKKE ERSTATTE OMSORG

Baggrunden for Slagelse Kommunes særlige fokus på at nedbringe magtanvendelserne var, som der står i kommunens handleplan på området, at "det aldrig er en god oplevelse for hverken bruger eller personale." Videre står der om målene med indsatsen: "Magtanvendelse er ofte forbundet med en lang række dilemmaer og svære valg i hverdagen og kan være både ulovlige og lovlige. Men det kan altid kun begrundes med behovet for at beskytte brugere selv eller for at afværge alvorlig skade på personen selv eller andre. Det må aldrig ske ud fra medarbejdernes afmagt eller frustrationer. Det er derfor helt afgørende for det sociale arbejde og beboernes retssikkerhed og integritet, at magtanvendelser begrænses til det absolut nødvendige og aldrig må erstatte pleje, omsorg og socialpædagogisk bistand, og at alle magtanvendelser indberettes."

Jonna Andersen fortæller, at kommunen siden 2009 havde haft over 1000 indberettede magtanvendelser årligt.

- Det var mange. Alt for mange. Også at sagsbehandle. Alt var korrekt indberettet, men vi havde meget svært ved at gøre noget ved det. Det blev tit standardreaktioner, hvor man ikke rigtigt gik ind i sagen, men mere kom med nogle formuleringer om "skærpet fokus på området" eller noget i den stil.

Center for Handicap og Psykiatri fik politikerne på området til at forstå, at det kunne man ikke blive ved med at acceptere, og det resulterede i 2014 i handleplanen om nedbringelse af magtanvendelser. En handleplan som året efter fik en version 2 gældende for 2016-2017.

FOKUS

Blandt værktøjerne for at få nedbragt magtanvendelserne har været efteruddannelse af personalet i konfliktsænkende metoder og etik samt temadage på tværs af bo- og aktivitetstilbud. Endvidere har alle ledere fået et brush up i lovgivningen om magtanvendelse.

Det blev også indført, at der skulle laves særlige handleplaner for personer med mindst otte magtanvendelser pr. måned. Her skulle man specificere, hvad man skulle gøre i bestemte situationer med systematiseret opfølgning for at se, om det havde nogen effekt. Som Jonna Andersen siger:

- Det nytter ikke noget, at bruge det samme søm og den samme hammer, når tingene ikke virker!

- I sagerne med mange magtanvendelser er vi også i højere grad begyndt at se på revisitering til andet tilbud. Har personen det rette tilbud? Der kan være sket meget, siden personen blev visiteret første gang til et tilbud. Så det sker, at nogle af borgerne flyttes. Vi er også i dialog med køberkommuner, om deres borgere er visiteret korrekt, når vi kan se, at der er noget, som ikke fungerer ordenligt for borgeren.

Jonna Andersen nævner denne sag som eksempel på, hvad det kan betyde, at man er det rigtige sted:

- Det handler om en borger med en hjerneskade. Han kunne være ekstremt voldsom og havde derfor vagt ved

døren. Han var de facto indespærret. Engang var det måske det rigtige tilbud til ham, men det var det ikke mere. Det var ikke muligt 'bare' at ændre på pædagogikken i forhold til ham. De fysiske rammer var i sig selv et problem. I første omgang fik vi afslag på at flytte borgeren. Det klagede vi over, og det endte med, at Ankestyrelsen lavede en principafgørelse, som gjorde det muligt at flytte ham. Nu bor han et lille sted, bevæger sig frit rundt i haven, besøger plejemor, og der er ved at blive skabt kontakt til hans børn. Der har kun været to mindre magtanvendelser efter, at han er flyttet, og det ene, siger pædagogen selv, skyldes, at hun burde have handlet anderledes i en konkret situation, for så var det nok ikke resulteret i en magtanvendelse.

Og det er altså en mand, som Jonna Andersen ud fra de beretninger, hun havde hørt, nærmest opfattede som et rent monster.

STADIG MEGET AT GØRE

Slagelse Kommune er dog langt fra i mål endnu, fortæller Jonna Andersen. Der er stadig store udfordringer med ikke mindst autismegruppen.

- Autismegruppen har mest magtanvendelse. Og jeg tror ikke, at det kan elimineres helt. Udfordringerne er store på autismefeltet. Det nytter ikke noget, hvis man stiller et krav til borgeren, som ender i magtanvendelse. Strukturen er til for at hjælpe borgeren, ikke for personalets skyld. I og med at de tør slække på strukturen, falder magtanvendelserne.

Det handler altså meget om faglighed, når antallet af magtanvendelser skal bringes ned, men også sidemandsop-læring, så erfaringer gives videre. Og kultur og vedholdenhed.

- Vi er slet ikke færdige. Det er en proces, der skal holdes i kog, siger Jonna Andersen.

Center for Handicap og Psykiatri skal hvert halve år aflevere en statusrapport til Handicap- og Psykiatriudvalget, så man også her kan følge udviklingen og være med til at ændre kurs, hvis det bliver nødvendigt.

NYE RETNINGSLINJER FOR FOREBYGGELSE AF VOLD

Der er i øjeblikket ved at blive udarbejdet nogle nye nationale retningslinjer for forebyggelse af vold i botilbud. I den anledning har Socialstyrelsen stået for undersøgelsen "Vold på botilbud og forsorgshjem", som er et tværgående studie af ti konkrete voldsepisoder. Fokus har været risikofaktorer og forebyggelsesmuligheder. Blandt hovedpointerne i undersøgelsen er:

- Borgerne udviser alle tegn på øget stressbelastning i tiden op til hændelsen og har alle kommunikative vanskeligheder i tillæg til deres handicap, psykiske lidelse og/eller sociale problemer.

- Dokumentation af ændringer i borgernes adfærd og reaktionsmønstre er ikke tilstrækkelig systematisk.

- § 141 handleplanen, der skal danne rammen for det social faglige arbejde, foreligger ofte ikke eller er mangelfuld.

- Borgerne inddrages sjældent i opfølgningen på de konkrete episoder eller i voldsforebyggelsessammenhænge.

- Ledelsen spiller en væsentlig rolle i at skabe en kultur, hvor der tales systematisk og åbent om arbejdsmiljø, sikkerhed og faglighed, og hvor vold og trusler om vold ikke bliver en del af hverdagen.

Undersøgelsen er et vigtigt input i arbejdet med at udforme de nye retningslinjer, som forventes færdige i 2017.

ALLE KAN REJSE PÅ FERIE!

**I Bravo Tours
skræddersyer
vi oplevelser
til alle**

Kontakt os for et
uforpligtende
tilbud

Bravo Tours tilbyder grupperejser for mennesker med udviklingshæmning

I mere end 15 år har vi arrangeret spændende grupperejser for udviklingshæmmede – for uanset hvem man er, og hvordan man gerne vil rejse, sørger vi for, at der er styr på alle detaljer. Hos Bravo Tours går vi aldrig på kompromis med kvaliteten, og vores dansktalende rejseledere tager hånd om ferien, lige fra I lander på rejsemålet. Vi glæder os til at gøre jeres drømme til virkelighed.

Rejs med ligesindede – rejser for udviklingshæmmede

I SAMARBEJDE MED ULF REJSER

GRAN CANARIA • SPANIEN

Gran Canaria ligger ved Afrikas kyst, så her er næsten altid sommer og lune temperaturer. Vi skal bo på den sydlige del af øen i Playa del Inglés. Her er der sandstrande så langt øjet rækker, og der er endda en "mini-ørken", man kan tage på vandring i. Vi skal bo på hotellet Barceló Margaritas i den rolige del af byen.

Afrejse 28. januar 2017. Hjemkomst 4. februar 2017. Pris pr. person v/2 personer i delt dobbeltværelse **kr. 9.850**

ULF
FERIE

 Bravo Tours
-FERIE PÅ DANSK

Ring 96 27 37 77 eller bestil på bravotours.dk

Alle skal
have en god
ferie i respekt
for hinandens
behov

Bornholms eneste specialbørnehave fortsætter

Specialbørnehaven Mælkebøtten på Bornholm har overlevet endnu et forsøg på at lukke eller sammenlægge den med en anden institution. De kommunale politikere ser fortsat en fremtid for børnehaven, og det glæder børnehavens forældreråd. Men der er også fortsat en stor bekymring

Mælkebøtten overlever alt. Sådan skrev vi i LEV Bladets marts udgave om specialbørnehaven Mælkebøtten på Bornholm. Igennem en årrække har Mælkebøtten været truet af lukning i forbindelse med de tilbagevendende budgetforhandlinger i kommunen på grund af faldende børnetal. Men dengang i marts, havde politikerne lagt op til, at der skulle findes en permanent løsning. En løsning som formentlig ville gå ud på en sammenlægning med den nærliggende børnehave Svaneke Børnehus i en samlet inkluderende børneinstitution.

Det var en løsning, som tidligere formand for bestyrelsen på Mælkebøtten og kredsformand på Bornholm, Henrik Stilling, bifaldt. "Ved at slå Mælkebøtten og Svaneke Børnehus sammen, kan der findes børn nok til at holde en daginstitution åben i Svaneke. Men det er også en spændende pædagogisk løsning, hvor ordet inklusion virkelig bliver sat i centrum," sagde Henrik Stilling i marts til LEV Bladet.

I maj måned faldt så afgørelsen. Og det blev ikke den forventede sammenlægning. Men heller ikke en nedlæggelse af Mælkebøtten. Tværtimod. Et stort flertal i kommunalbestyrelsen bakkede op om, at Mælkebøtten skal fortsætte uændret som specialbørnehave. Det gjorde de på baggrund af et forslag fra Børne- og Skoleudvalget om, at både Mælkebøtten og Svaneke Børnehus bevares, og at driftsfinansieringen af denne løsning afklares i forbindelse med budget 2017.

RIGTIG BESLUTNING, MEN...

Det er en løsning, som medlem af forældrerådet på Mælkebøtten, Mie Vesløv, på den ene side er meget glad for, men på den anden side også gør hende noget bekymret:

- Det er den rigtige beslutning – ingen tvivl om det. Men det skal være under de rigtige betingelser. Vi har nu i de seneste mange budgetforhandlinger kunnet se, at Mælkebøtten var i fare for at blive nedlagt. Og det har bare betydet, at det er sindssygt svært med nytænkning og planlægning – både for personalet og forældrene.

Derfor havde forældrerådet også selv foreslået løsningen med en sammenlægning med den ordinære børnehave, Svaneke Børnehus, og Mælkebøtten. Det ville give et fornuftigt antal børn til en institution og samtidig være en spændende mulighed for inklusion mellem normalområdet og specialområdet. Men den løsning valgte kommunen altså ikke i denne omgang. Formand

for Børne- og Skoleudvalget Margrethe Kjellberg (A) siger:

- De nyeste tal har vist, at der forventes mange børn i Svaneke Børnehus de kommende år, så det ville blive uoverskueligt, hvad der i alt skulle investeres, hvis de to børnehaver skulle slås sammen. Sammenlægningen var en spændende tanke, og den er ikke død, men sat på hold.

Margrethe Kjellberg kan dog godt forstå forældregruppens bekymring for, om de evige trusler om Mælkebøtten overlevelse nu vil fortsætte også i de kommende år. Hertil siger hun:

- Vores holdning er, at Mælkebøtten skal bevares år ud i fremtiden. Vi vil gerne bevare ekspertisen, og vi har også fået henvendelser fra forældre, som gerne vil det specielle tilbud, men nu er placeret i det almene. Der har været en for hård visitering, som vi nu kigger på politisk.

Brugerbetaling på

kerne- velfærd

AF THOMAS GRUBER,
POLITISK KONSULENT I LEV ■

Socialministeren har spillet ud med et forslag om at indføre brugerbetaling på ledsagelse til udviklingshæmmede – stik mod gældende rettigheder

Op til sommerferien lancerede socialminister Karen Ellemann (V) et forslag om, at mennesker med handicap i botilbud skal have mulighed for at tilkøbe socialpædagogisk bistand, for eksempel i forbindelse med ferier, udflugter, fritidsaktiviteter og lignende. Pressemeddelelsen var på ministeriets hjemmeside den 12. juni, og herefter turnerede ministeren i diverse medier dagen igennem.

Karen Ellemann lagde fra land med påstanden om at "... mennesker med handicap ikke har mulighed for at få deres pædagog med på ferie eller til Sølund Musikfestival – medmindre kommunen tilbyder det". Og derfor skal der være mulighed for at tilkøbe socialpædagogisk bistand og ledsagelse, mener ministeren.

Ellemanns påstand om, at det ikke er muligt for udviklingshæmmede at få den nødvendige støtte og ledsagelse med på ferie eller på festival og lignende, fik LEVs landsformand, Sytter Kristensen, i blækhuset.

LEV KRITISERER MINISTERENS BRUGERBETALING

I et debatindlæg nogle dage senere i Altinget.dk kritiserede Sytter Kristensen, at ministeren helt glemmer at fortælle om de rettigheder, som udviklingshæmmede i dag har, når det gælder socialpædagogisk støtte og ledsagelse – også i forbindelse med en ferie. Landsformanden skriver i debatindlægget, at ministerens udlægning af retstilstanden er misvisende. *"Kommunen har faktisk en pligt til at yde støtte og ledsagelse til udviklingshæmmede, der på grund af deres handicap ikke kan klare sig uden. Og den kommunale pligt omfatter også ferie, festivaler med videre. Det fremgår af en nyere principafgørelse fra socialministerens egen Ankestyrelse."*

Den principafgørelse har vi tidligere omtalt her i LEV Bladet. Den fastslår, at kompensationsprincippet gælder, og at kommunens eventuelle serviceniveau ikke fjerner borgeres rettigheder til at medtage hjælpen uden for botilbuddet i forbindelse med en ferie eller lignende. Altså en rettighed til den nødvendige støtte og ledsagelse i forbindelse med en ferie.

De rettigheder omtaler Karen Ellemann imidlertid ikke med et ord – hverken i pressemeddelelsen på ministeriets hjemmeside eller i medierne. Og det ærgrer LEVs landsformand, der mener at ministeren hellere skulle have brugt sin medietid til at forslå nye initiativer *"... der kan sikre, at kommunerne rent*

faktisk opfylder lovens krav om at yde den påkrævede ledsagelse." Brugerbetaling er ikke vejen.

I debatindlægget i Altinget forklarede Sytter Kristensen desuden de betydelige handicap-merudgifter, som brugerbetalingen vil medføre, hvis den blev indført: 20-25.000 kroner for fem dages ferie i et sommerhus i Danmark (løn, entre, transport, ophold og fortæring for dig selv og for dine hjælpere). Merudgifter, som du kun har på grund af dit handicap – og som stiger, jo større dit handicap er.

BRUGERBETALT KERNEVELFÆRD SOM EN DEL AF NY SERVICELOV

Alt tyder på at brugerbetaling på kernevelfærden for udviklingshæmmede er en del af den pakke, som Karen Ellemann tager med til forhandlingsbordet i forbindelse med de planlagte ændringer af servicelovens voksenbestemmelser.

Ministerens forslag er formentlig tænkt som en form for imødekommelse af regeringens eget – og måske også andre mulige forligsparties – kommunale bagland. Flere borgmestre, rådmænd med flere har således gjort sig til talsmænd for lovliggørelse af brugerbetaling på ledsagelsen til udviklingshæmmede.

BRUGERBETALINGENS MINEFELT

Men spørgsmålet er, om socialministeren, regeringen – og potentielle forligspartier bag en servicelovsaftale – for alvor har gjort sig klart, hvilket proble-

matisk minefelt de er på vej ind i med en lovgivning af brugerbetaling på socialpædagogisk bistand og ledsagelse.

Mange kender nok LEVs synspunkter i forhold til den massive ulighed, som brugerbetalingen gradvist vil medføre, når ikke der er noget garanteret minimumsniveau: Ulighed mellem de meget fattige og mere formuende førtidspensionister – og uligheden mellem udviklingshæmmede med et stort og et mindre støttebehov. Brugerbetalingen vil med stor sikkerhed udhule eksisterende rettigheder – man behøver blot se, hvordan socialministeren glemte dem i sin medieoffensiv.

Men listen med problematiske effekter af brugerbetaling slutter slet ikke der.

Hvordan skal aftaler om brugerbetalt ledsagelse til udviklingshæmmede borgere rent praktisk komme i stand? Er det bostedet, som fremover kan sælge ledsagelse, eller er det den kommunale myndighed? Hvem afgør, om der er et gyldigt informeret samtykke til betalingen af de 25.000 kroner for fem dage i sommerhuset på Lolland – de samme som er sælgere? Hvem skal føre kontrol med transaktionerne mellem beboere og bosted?

Og frem for alt: Hvem skal reelt føre kontrol med, at det ikke er kerneydelsen, der pludselig bliver pålagt brugerbetaling?

ARBEJDSGRUPPE OM LEDSAGELSE

Mange af disse spørgsmål må man gå ud fra skulle drøftes og afklares inden for rammerne af den embedsmands-arbejdsgruppe om ledsagelse til udviklingshæmmede, som socialministeren netop har udsendt kommissorium for. Arbejdsgruppen er en konsekvens af det beslutningsforslag, som Dansk Folkeparti fik opbakning til i Folketinget i foråret. Her blev regeringen pålagt at nedsætte en arbejdsgruppe om ledsagelse efter serviceloven.

Ifølge kommissoriet skal arbejdsgruppen se på følgende emner:

- Indførelse af mulighed for tilkøb af ekstra ledsagelse ud over, hvad der kan bevilges efter serviceloven
- Udvidelse af ledsageordningerne i servicelovens §§ 45 og 97 til også at omfatte socialpædagogisk ledsagelse, det vil sige så alle udviklingshæmmede også får ret til de 15 timer månedligt
- Udvidelse af opsparingsreglerne i ledsageordningerne i servicelovens §§ 45 og 97, således at det bliver muligt at opspare for eksempel 180 timer.

Arbejdsgruppen er netop nedsat og skal aflevere sine resultater senest februar 2017. I det lys er det lidt mystisk, at Karen Ellemann allerede nu foreslår indførelsen af brugerbetaling på socialpædagogisk støtte og ledsagelse til udviklingshæmmede.

...mennesker med handicap ikke har mulighed for at få deres pædagog med på ferie eller til Sølund Musikfestival – medmindre kommunen tilbyder det

Kommunen har faktisk en pligt til at yde støtte og ledsagelse til udviklingshæmmede, der på grund af deres handicap ikke kan klare sig uden. Og den kommunale pligt omfatter også ferie, festivaller med videre

Beskæftigelse Chaplin

Café, køkken, bolcher, 3D, butik, pedel

Et rigtigt arbejde...

I Chaplins beskæftigelsestilbud er medarbejderne i front i den daglige drift. Her varetager de hver deres arbejds- og ansvarsområder. Et professionelt pædagogisk personale arbejder parallelt med medarbejderne og yder den enkelte og de forskellige teams støtte og vejledning.

...med en vifte af muligheder

Vil du lære at lave bolcher?
Eller løse håndværks- og pedelopgaver?
Vil du designe smykker?
Ekspedere kunder i en stor strøgbutik?
Eller vil du hellere tilberede og anrette mad til mange gæster?
Vil du servere på byens bedst besøgte café i hjertet af Helsingør?
Vil du lære at arbejde med 3D print?
Chaplin har det hele.

Chaplin
BO, BESKÆFTIGELSE OG UDDANNELSE
www.Chaplin.as Tlf: 23499291

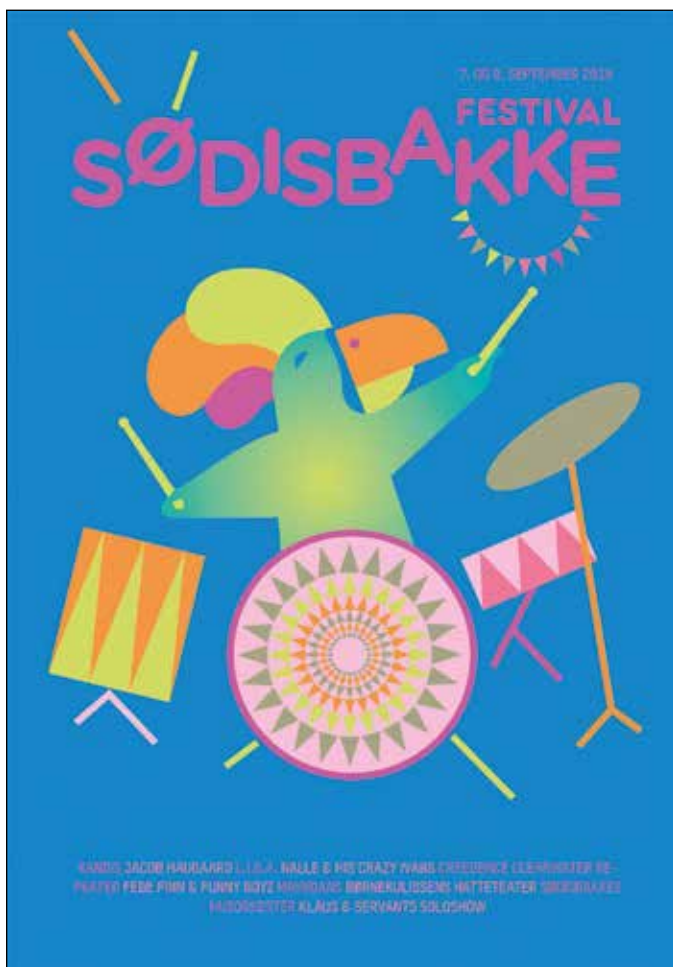
Aktivitetsscenteret Kellersvej

Dagtilbud for voksne udviklingshæmmede

Mangfoldighed og muligheder

Fleksibilitet • Oplevelser • Neuropædagogisk tilgang • Dyrehold og ridning
Mulighed for halvtidspladser • Cafe Dukkehuset

Kellersvej 13, 2860 Søborg • Tlf. 39 57 33 60
www.gladsaxe.dk/a-c-kellersvej

KANIS JACOB HANSEN, L.L.A. WALLE & HIS CRAZY FANS, CHRISTINE CLEMMENSEN RE-
PARTY FEEL PUNK & PUNKY BOYZ, MANDAG, BØRNERE, JOSEPH, HATTEDATER, SMOKKERS
MUSIKCENTRER KLAVS & SERVANTS SOLOSHOW

SEVERIN - ET GODT STED AT BLIVE KLOGERE. PUNKTUM.

I MIDDELFART, KUN 100 METER FRA MOTORVEJEN, FINDER DU SEVERIN.
BELIGGENDE PÅ EN BAKKETOP MED PANORAMAUDSIGT OVER LILLEBÆLT OG BROERNE.
LAD OS HJÆLPE DIG MED AT GØRE DIT NÆSTE ARRANGEMENT TIL EN SUCCES, HER HOS OS.

Skovsvinget 25
5500 Middelfart
Telefon 6341 9100
severinkursuscenter.dk

BOLIG HER OG ARBEJDE DER

- miljøskifte er stadig
det eneste rigtige

AF THOMAS GRUBER OG ARNE DITLEVSEN ■ FOTO: HANS JUHL

Et dagligt miljøskifte var et af forsorgschef Bank-Mikkelsens vigtigste normaliseringsprincipper. Snart 60 år efter, at han begyndte at tale om dette princip, er det stadig lysende aktuelt. For retten til at bo et sted og have et dagligt arbejde eller aktivitet et andet sted er flere steder under kraftig beskyddning. Ikke mindst for de borgere, som har de fleste og mest indgribende handicap. Hvad nytter det, synes tanken at være.

På de kommende sider kan du komme med på besøg i bofællesskabet Agerbækhuse og Aktivitetscentret Blumesvej og her møde en række grunde til, at retten til et dagligt miljøskifte her i 2016 stadig giver rigtig god mening.

At Agerbækhuse er et ældre botilbud fornægter sig ikke. Bare badeværelset, som deles af to beboere, har umiskendeligt institutionspræg. Th. spiser Henriette Rasmussen morgenmad.

Hvor fedt er det lige at skulle stå op klokken 6.30 hver morgen, tage bad, spise morgenmad, børste tænder, sige farvel til ens bofæller, tage overtøj på, drage afsted i sne, slud og regn for 30 minutter senere at køre ind på parkeringspladsen ved ens arbejde. Kunne man dog ikke bare ordne det hele indendørs, uden træls transporttid, uden at blive våd og kold og i hjemlige trygge rammer?

Hvis man spørger Lasse Lesmann er der ingen tvivl. Selvom det kan være bøvl at få Converse gummiskoene på plads, så vil han for alt i verden ikke nøjes med alt-i-en-modellen, hvor hele livet nærmest kan foregå derhjemme.

Lasses øjne stråler, når han svarer "ja" til, at det er fedt at køre med bus. Han er også blevet ven med flere af buschaufførerne, der nu i 26 år har kørt ham frem og tilbage mellem aktivitetscenteret og boligen alle hverdage i ugen.

AGERBÆKHUSE

Lasse bor i Markhuset i bofællesskabet Agerbækhuse, som ligger i Køge. Her bor han sammen med 44 andre voksne personer med udviklingshæmning. De fleste af dem kommer i hverdagen på Aktivitetscentret Blumesvej, som ledelses- og administrationsmæssigt hører under samme hat som bofællesskabet, men der er et par kilometer mellem de to enheder.

Agerbækhuse stod færdigt blot fire år efter amternes overtagelse af ansvaret

Hvis man spørger Lasse Lesmann er der ingen tvivl. Selvom det kan være bøvlet at få converse gummiskoene på plads, så vil han for alt i verden ikke nøjes med alt-i-en-modellen, hvor hele livet nærmest kan foregå derhjemme.

for Statens Åndssvageforsorg i 1980, og byggeriet er dermed en del af opgøret med de enorme totalinstitutioner, som langt de fleste udviklingshæmmede var henvist til i det meste af det tyvende århundrede.

De mere end 30 år som bosted for mennesker med handicap fornægter sig

ikke i mødet med Agerbækhuse. Ikke på grund af manglende vedligeholdelse – og udefra kunne bostedet godt ligne ordinær boligbebyggelse. Men indvendigt er institutionstrækkene tydelige: Omdrejningspunktet er fælleskøkkenet og stuen, værelserne er relativt små, og ingen af beboere har eget badeværelse. Alligevel er det rart at besøge Lasse og de andre beboere i Markhuset. Og det er ikke kun fordi, at det er nogle festlige beboere. I de gule murstenshuse, der er omkranset af græs, terrasser og pryde træer, er der ingen lange hospitalslignende gange, ingen trappeopgange og intet sterilt gråt linoleum på gulvene. I stedet er der parketgulve, og boligerne er placeret i tæt kontakt til køkkenet og fællestue, hvor livet leves for de fleste af beboerne. Men de små forhold gør, at det er svært at være privat med gæster, hvis man ikke har lyst til, at de skal sidde på ens seng.

MORGEN

På morgenbordet står der havregryn, pålægschokolade, kaffekopper og franskbrød. Rundt om bordet sidder Willy, Henriette, Lasse, Frank, Nicolas, Katarina og Johan sammen med det personale, der hver dag hjælper med at forberede måltidet og beboerne med at spise. Lasse og Nicolas gaber højlydt. Det er dagen derpå for dem, efter at de var på Sjællandsfestivalen aften før. Groggy og med lidt tømmermænd kommer de langsomt op til overfladen. Alle Markhusets beboere har multiple handicap, med både store fysiske og kogni-

Lasse Lesmann i bassinet på Aktivitetscentret Blumesvej, hvor hans hårdt prøvede muskler og led kan slappe af.

For Frank Asger Norus har det næsten samme virkning at ride. Han er helt stiv i kroppen, når han kommer op på hesten, men i løbet af rideturen slapper hans krop af.

Frank og Lasse er helt klar over, hvad de skal bruge dagen på, for det er torsdag, og så skal Frank til ridning, mens Lasse skal i bassinet. For alle mennesker gælder det, at hvis man ikke holder færdigheder ved lige, så forsvinder de lige så langsomt.

tive udfordringer. Ingen kan gå selv, og de fleste har kun et meget begrænset verbalt sprog.

Det er en helt almindelig torsdag i Markhuset på Gymnasievej i Køge. De syv beboere forbereder sig til dagens program. En skal til ridning, en skal til svømning, en skal til sanseterapi, en skal til gangtræning og en har hjemmedag. Og at man har været til festival dagen før betyder ikke, at man kan ligge inaktiv hen dagen lang.

Morgenrutinerne er forskellige for hver enkelt af beboerne. Nogen sidder lidt i deres egen verden. Mens andre er i dialog med andre af beboerne eller personalet. Med personalet som understøttende i kommunikationen er der en varm og hyggelig samtale på tværs af morgenbordet. Der er dog ikke tid til at dvæle for længe over morgenkaffen. Kl. 9.30 begynder der at være opbrud. Der er snart afgang til Aktivitetscentret Blumesvej, hvor størstedelen af dagens aktiviteter foregår.

Regnen siler stille ned, så Lasse og hans bofæller får regnslag over sig og triller langsomt ud til de ventende busser. Lasse demonstrerer under store grin, at han har lært selv at styre køretøjet med munden og et joystick. Tilbage i Markhuset er der pludselig helt stille som efter at glade gæster har forladt en fest. Kun personalet er tilbage, og de holder hver dag en kort evaluering af morgenens arbejde, og om der er noget i forhold til de enkelte beboere, man lige skal være opmærksom på. Derefter står den på oprydning, administrativt arbejde og klargøring til, at beboerne

kommer hjem og næste hold personale tropper op.

ARBEJDE

Ude på parkeringspladsen er de fire hvide minibusser linet op til afgang. Chaufførerne mosler kørestolene på plads, og i ventetiden er der friske kommentarer fra Lasse til Chaufføren og de øvrige passagerer. Inden længe kører busserne til aktivitetscentret.

Bag den anonyme rødstensfacade gemmer der sig en guldgrube af aktivitetsmuligheder – og så er der et hold ergoterapeuter, fysioterapeuter, musikpædagoger, socialpædagoger og andre specialister klar til at assistere med dagens program. Centret ligger i et af byens ældre villakvarterer og består af tre bygninger i stueplan.

Frank og Lasse er helt klar over, hvad de skal bruge dagen på, for det er torsdag, og så skal Frank til ridning, mens Lasse skal i bassinet. For alle mennesker gælder det, at hvis man ikke holder færdigheder ved lige, så forsvinder de lige så langsomt. Og det gælder i endnu højere grad for mænd som Lasse og Frank, der begge er stærkt spastiske og ikke selv kan træne muskler og led. En del af tiden i aktivitetscenteret går derfor med at vedligeholde og udvikle det fysiske funktionsniveau.

Men centret er ikke blot et træningscenter – der er også stærkt fokus på de mentale og sociale kompetencer. Blumesvej rummer mange muligheder for stedets brugere: Musikterapi, rum hvor man kan stresses helt af til musik i et hav af små bolde, handicapdræt og

Lasse Lesmann med musikterapeut Henrik E. Rasmussen. Lasse elsker musik – ikke som passiv lytter, men til koncerter og når han selv kan være med som her.

billedkunst for blot at nævne nogle enkelte aktivitetsmuligheder. Det er terapi og sanseintegration på alle planer – alt tilpasset den enkelte borgers behov. Nogle aktiviteter sker individuelt, mens andre afvikles på en måde, der understøtter samspillet mellem brugerne af centret. For hver borger arbejdes der med individuelle mål og handleplaner – eksempelvis er fokus for Lasse i øjeblikket brug af kugledyne, at sætte ord på følelser og fysisk regulering. Resultaterne af arbejdet kan tit være svære at se, det er et tålmodighedsarbejde, hvor man skal være i stand til at glæde sig over de små sejre. For nylig gik Henriette ti meter i et gangstativ og overraskede fuldstændig både sig selv og fysioterapeuten. Det var så en af de store sejre, men både små og store sejre bruges på personalemøder til at vise, at det kan nytte, og at man har gang i noget rigtigt.

Hen på eftermiddagen sætter nogle af medarbejderne gang i en øvelse med en såkaldt faldskærm, som udspændes mellem fem af centrets brugere i en cirkel. De har alle tag i stoffet og kan registrere bevægelsen, lydene og vindpustene, når der for alvor kommer gang i den farverige faldskærm.

Lasse er også klar til øvelsen med faldskærmen – men koncentrationen er ikke helt i top. Kort inden fik han nemlig øje på Blumesvejs musikterapeut, som smuttede gennem lokalet. Lasse elsker musik, og med brug af sin store charme og stærke vilje får han sat gang i en ændring af musikterapeutens tidsplan. Lasse er nemlig slet ikke på listen i dag, men vedholdenhed betaler sig – og kort

efter afslutningen på øvelsen med faldskærmen er Lasse til musik-enetime.

Aktivitetsscentret Blumesvej er på mange måder en arbejdsplads – ikke kun for personalet, men også for beboerne i Markhuset og de andre brugere. Om morgenen forbereder de sig på, at de skal hen på Blumesvej for at gøre alt det bedste de kan med det, de nu skal lave den dag. De er nødt til at spise et godt morgenmåltid for at have energi til dagens prøvelser. Og der er personale, som hjælper og holder dem til ilden, hvis motivationen halter lidt. Det er også et sted, hvor man kan møde andre, end dem man lige bor i bofællesskab med. Der bliver dannet venskaber på kryds og tværs. Og som på alle andre arbejdspladser er der også nogen, som bliver kærestes.

Klokken 15.30 holder de hvide busser klar igen. Der er fyraften, og det er nogle lidt trætte beboere fra blandt andet Markhuset, som vender snuden hjemad.

WEEKEND

Alle beboerne i Markhuset har en hjemmedag hver anden uge, det vil sige en dag, hvor man holder fri fra arbejdet i aktivitetsscenteret. Her kan man tage ned i byen med en af medarbejderne og købe ind, tage på en udflugt eller slappe af derhjemme.

Den slags aktiviteter er ikke mulige i weekenderne, hvor personale-normeringen ikke er til at lave større individuelle ting med beboerne. Men her hygger man sig i stedet i Markhuset. Man står op, når man har lyst, morgenmad og frokost er afsløst af brunch, og om aftenen griller man måske. Det er hygge og socialt samvær.

Lasse er også klar til øvelsen med faldskærmen – men koncentrationen er ikke helt i top. Kort inden fik han nemlig øje på Blumesvejs musikterapeut, som smuttede gennem lokalet. Lasse elsker musik, og med brug af sin store charme og stærke vilje får han sat gang i en ændring af musikterapeutens tidsplan.

Der bliver grint og gasset en del i Markhuset, så man skal kunne klare lidt røg fra både medbeboere og personale. Tidligere holdt man ofte ret vilde improviserede fester. Det sker ikke helt så tit mere i takt med, at beboerne er blevet ældre – de syv beboere er mellem 20 og 62 år, de fleste i den lidt højere ende. Men det sker stadigvæk, at der kommer øl, vin og chips på bordet og skrues op for musikken.

Forældre og andre pårørende er selvfølgelig velkomne til at besøge deres søn eller datter i Markhuset. De kan både spise med, men flere af beboerne er også tit med forældrene på søndagskøreture eller med hjemme på besøg. Mandag er det tilbage til hverdagen og arbejdet på Blumesvej.

ET SPØRGSMÅL OM

livskvalitet

LEV Bladet har talt med ledere og medarbejdere på Agerbækhuse og Aktivitetscentret Blumesvej om vigtigheden af et dagligt miljøskifte. Her er, hvad de siger

Forstander Inger Lynggaard appellerer til, at der på nationalt plan arbejdes med at beskrive og dokumentere de særlige faglige metoder, som borgere med omfattende og komplekse funktionsnedsættelser har behov for. Vi må opstille mål, der giver mening og værdi i indsatsen for borgeren. Mindre synlige og målbare resultater som evne til kontakt, kommunikation og samspil kan være det, der skal til, for at borgeren opnår trivsel og livskvalitet.

Livet for beboerne på Agerbækhuse er opdelt i, at her bor man, og der (fortrinsvis på Aktivitetscentret Blumesvej) arbejder man. Shabana Jørgensen, pædagog på aktivitetscentret, udtrykker det således:

- Borgerne ville mangle livskvalitet i hverdagen, hvis de ikke kom her. Vi oplever dem anderledes her, end de er derhjemme. Der er mere krudt i dem. Det ville ikke være det samme, hvis de var derhjemme hele tiden. Vi andre vil også gerne slappe af derhjemme.

Forstander Inger Lynggaard siger:

- Der er stor forskel på de opgaver, der skal varetages for borgerne på deres hjemmebane og så de aktiviteter, de tilbydes i aktivitetscentret. Der er også forskel på de kompetencer, vi efterspørger, om vi ansætter pædagoger til den ene eller den anden opgave.

Inger Lynggaard har arbejdet på Agerbækhuse siden 1987, først som viceforstander og siden 2007 som forstander. Hendes rolle og prægning af tilgangen til beboerne kan derfor ikke overdrives. Der er en forholdsvis lille personaleudskiftning og praktisk taget ingen magtanvendelser. Personalet går til beboerne med stor faglighed og respekt for beboernes egne frie valg.

Om det at botilbuddet og aktivitetscenteret er adskilt, siger Inger Lynggaard:

- Når man flytter sig rent fysisk sker der også noget rent mentalt. Det er en stærk værdi, at man har krav på at komme ud og lave noget andet – også for denne gruppe borgere. Det var vigtigt, da Agerbækhuse blev oprettet tilbage i begyndelsen af 80'erne, og det har Køge Kommune heldigvis videreført.

DET KAN STADIG NYTTE

Nogen kunne måske godt synes, at det nærmer sig en glorificering i den grad at hylde det daglige miljøskifte, som LEV gør. For helt ærligt – måske ville det for nogen være rart, hvis det hele i stedet var samlet ét sted, så beboerne på eksempelvis Agerbækhuse ikke partout skulle skrumles ind i en bus hver dag for at komme til og fra aktivitetscentret. Inger Lynggaard:

- Det er stimulerende for borgerne, at de skal ud, selv om det regner eller sner. I forvejen lever og opholder de sig rigtig mange timer i deres bolig eller fælleslokaler. Mange af dem kan jo kun komme ud, hvis der er noget personale, som hjælper dem.

Ifølge Inger Lynggaard er der også en rent personalefaglig begrundelse for, at miljøskiftet fra bofællesskab til Aktivitetscentret Blumesvej giver god mening:

- Som medarbejder kan man specialisere sig i opgaverne på henholdsvis aktivitetscentret eller i de opgaver, der skal varetages i boligerne, hvor der udover de pædagogisk faglige opgaver er en lang række sundhedsfaglige opgaver, der skal varetages.

Berit Hastrup Pedersen, daglig leder af Aktivitetscentret Blumesvej og stedfortræder for Inger Lynggaard, siger:

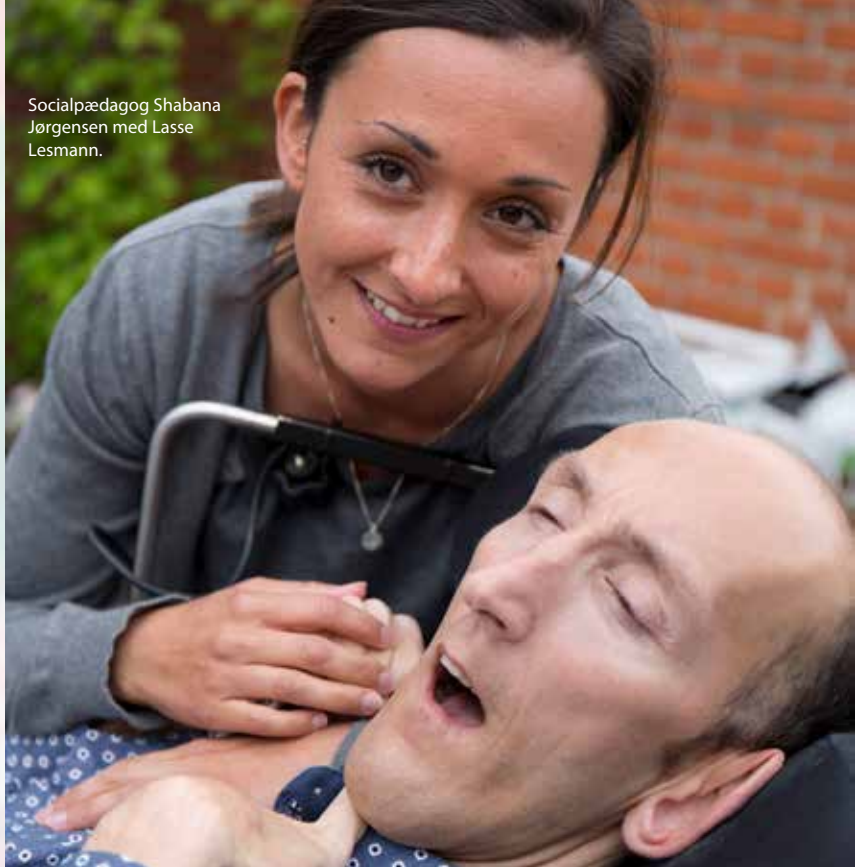
- Det at tage af sted til aktivitetscentret handler også om at være betydningsfuld og ikke være anderledes end resten af verden. Og jeg oplever altså ikke, at beboerne ikke bryder sig om at køre i bus.

Til gengæld oplever personalet i Markhuset stor frustration, når aktivitetscentret er lukket, fortæller Majbritt Gisli, social- og sundhedsassistent i Markhuset, en af boenhederne på Agerbækhuse. For eksempel er der to lukkeuger om sommeren:

- Vi kan ikke tilbyde dem samme aktivitetstilbud som centeret. Der oplever borgerne nye samspil på kryds og tværs. Der bliver lavet venskaber med andre borgere, og de bliver stimuleret fysisk og mentalt på måder, som vi ikke kan her.

- Jeg er også bange for, at hvis man slår boliger og aktivitetstilbud sammen, så bliver det nemt en tilbagevenden til gamle dages institutioner. Det kan godt være, at det ikke er hensigten, men lige pludselig sker der noget, som ikke var meningen.

Socialpædagog Shabana Jørgensen med Lasse Lesmann.

- Det at tage af sted til aktivitetscenteret handler også om at være betydningsfuld og ikke være anderledes end resten af verden.

HENRIETTE ER Livet gevaldigt op

Henriette Rasmussens liv har i de seneste år taget nogle gevaldige rutcheture. Nedturen begyndte, da Henriette fik en infektion og efterfølgende blodforgiftning, som endte med at blive rigtig alvorlig. Den blev ikke opdaget i tide, og da den endelig blev det, var det med hospitalsindlæggelse og efterfølgende stort tab af både fysiske og mentale funktionsevner.

Fra at kunne gå helt almindeligt, bruge hænderne helt problemfrit, arbejde på et beskyttet værksted, tale normalt og kende bogstaverne, selv om hun ikke kunne læse, mistede hun pludselig det hele. Derefter mistede hun den bolig hun havde haft i 15 år, fordi kommunen ikke mente, at bostedet kunne håndtere en så handicappet person. I stedet blev Henriette tvangsflyttet til et plejehjem med kun ældre beboere. Og her mistede hun nærmest livslysten. Hun sad passivt og gloede ud af vinduet – eller på fjernsynet. Der var ingen aktiviteter og ingen stimulering.

Efter en lang og udmærkende kamp med kommunen tilbage i 2013 lykkedes det at få omgjort kommunens beslutning om at sende den dengang 44 årige Henriette på ældreplejehjem. Kommunen måtte, efter et massivt pres fra Henriettes forældre, LEVs rådgivning og et pålæg fra Ankestyrelsen, erkende, at flytningen af Henriette til et ældreplejehjem var i strid med loven.

Derfor skulle der nu findes en ny bolig til Henriette. Heldigvis viste det sig, at der var en ledig plads i bostedet Agerbækshuse. De fysiske forhold var godt nok ikke imponerende. Henriettes mor, Britta Rasmussen, fortæller, at hun og hendes mand blev noget chokerede, da de første gang så Agerbækshuse, på grund af de små boliger uden eget bad og toilet. Men for Henriette var det anderledes:

- Da hun så det, sagde hun med det samme, at det ville hun gerne have. Uden betænkeligheder. Hun kendte også nogle af dem, der boede der, så måske hjalp det lidt.

UDVIKLING OG TRIVSEL

Og siden er det gået fremad for Henriette, fortæller hendes mor:

- Hun trives rigtig godt og har udviklet sig meget. De arbejder meget med, at hun skal udvikle sig og holde sig i gang. Fysisk er hun stadig meget handicappet. Hendes hænder er fortsat helt lukket

sammen. Men hendes gangfunktion er blevet forbedret meget, selv om hun nok aldrig kommer til at gå igen. Det er virkelig en stor præstation, som Henriette og personalet på aktivitetscentret har gjort her. Hun var lidt utryk ved det i starten, men de sagde hele tiden til hende, at hun godt kunne. Det gør en forskel, når fagpersoner er inde over. - Jeg er fuldt ud tryk ved de personer, der er omkring hende. De holder også hendes hjerne i gang med spil og musik.

Mentalt er der sket rigtig meget siden ældreplejehjemmet. Henriette er næsten mere udadvendt, end hun var 'i gamle dage' før den alvorlige sygdom og infektion.

- Hun er åbnet mere op, giver mere udtryk for det: Hun er begyndt at fortælle om dyr, vi har haft herhjemme for mange år siden, så det virker som om, hendes hukommelse er blevet meget bedre, hun er ligesom "vågnet op", efter hun er flyttet ind i Markhuset. Hun snakker og griner meget og siger tit til personalet, at hun er så glad for at være der og synes, at de har det så sjovt. Jeg tror, at det skyldes, at der er mere personale på Agerbækshuse, end hun har oplevet tidligere. Henriette er den eneste af beboerne i Markhuset, som snakker. Men mest med personalet. Hun har lidt sværere ved at komme i kontakt med medbeboerne, fortæller Britta Rasmussen.

Britta fortæller, at for Henriette er det ikke det fedeste at skulle køre i bus til og fra aktivitetscentret – hun er ikke vild med at skulle ind og ud af biler.

- Men det at skulle hen et andet sted er alligevel meget godt. Henriette ved jo også godt, at andre mennesker skal på arbejde. Og det, at der er et dagligt skifte, gør også, at man bedre kan slappe af derhjemme bagefter.

Regn eller slud

– LASSE VIL UD

Lasse er spastiker med udviklingshæmning. Han ligger nærmest ned i sin kørestol det meste af sin vågne tid. Hans kommunikation er begrænset. Der kommer ord, selv om sætningerne sjældent er længere end et enkelt ord.

Lasse er med, hvor det sker. Man kan se det i hans øjne – han er tilstede i nuet og udtrykker livsglæde med sine mange grin og sociale livsindstilling. Men man skal ikke være sammen med ham ret længe for at erfare, at Lasse også er en

mand med meget klare præferencer. Og han kan være meget insisterende. Hvis han på aktivitetscentret for eksempel ser musikterapeuten, kan han på stedet få lyst til høre musik og synge, og han fortæller tydeligt, hvad han gerne vil. Nogle gange får han presset en ændring i musikterapeutens kalender igennem, så de kan være sammen uden for nummer. Ellers handler det om at give Lasse nogle valgmuligheder for, hvornår han kan være sammen med terapeuten. Rene afslag kan få ham til at gå helt i baglås.

Lasse Lesmann har altid været mærket af sin spasticitet. Han har aldrig kunnet gå, men da han var yngre kunne han godt sidde almindeligt i en stol. Og han gik også til ridning og var ret vild med det, fortæller hans far Leif Lesmann. Men på grund af risikoen for, at Lasse med årene ville krumme helt sammen, har han gennemgået en lang række operationer. Det er jeg glad for, at vi gjorde, siger hans far, selv om en af konsekvenserne er, at Lasse i dag næsten ikke kan bøje leddene, så han nærmest ligger udstrakt i kørestolen.

Lasse flyttede hjemmefra som 14-årig. I første omgang var det til botilbuddet Skelbakken, men da han fyldte 18, flyttede han til Agerbækhus. I dag er Lasse 44 år, så han har altså næsten været med, fra bostedet blev etableret. Og Agerbækhus har været et fremragende valg, mener Leif Lesmann. Ikke mindst fordi der hele tiden er mennesker omkring Lasse. Han er utrolig social, og er nærmest kun i sin egen lejlighed, som her rent faktisk også kun er et værelse,

når han sover. Han er konstant i samspil med andre af beboerne i Markhuset eller personalet.

TRÆNING OG SAMVÆR

Aktivitetscentret Blumesvej er en helt central del af Lasses liv. Ugentlig får han fysioterapi og massage i centret, og så nyder han at komme i det store varmtvandsbassin, hvor han på den ene side får træning og massage, og på den anden side kan slappe helt af. - Her kan han virkelig røre sig, slappe af og få varme i hele kroppen. Han nyder det, og det kan man jo godt forstå, når man som ham har så ømme og stramme led. I det hele taget elsker Lasse aller-mest aktiviteter, hvor han er tæt på andre mennesker, fortæller Leif Lesmann.

For Lasse har det en værdi i sig selv at være sammen med andre end dem, han bor med til daglig – både medarbejdere og medbeboere. Leif Jensen er da heller ikke i tvivl om, at det giver rigtig god mening, at boligerne og aktivitetscentret er adskilt rent fysisk.

- Jeg ser det ikke som positivt med aktivitetscenter og bolig samme sted. Det bliver kedeligt – og ikke mindst, hvis det bliver med det samme personale. Og det er altså ikke noget problem, at Lasse og de andre kommer uden for. Får Lasse lidt regn eller sne i hovedet, tager han det som en oplevelse.

Det sker i øvrigt ofte, at Lasse og de chauffører, som kører ham til og fra aktivitetscentret, får et venskabeligt forhold. Tit er en af chaufførerne hjemme hos ham til kaffe, og en har også fungeret som hans ledsager. Lasse er også en god sekundant i trafikken. Hvis en chauffør for eksempel kommer med et "arrh, for pokker"-udbrud over en anden trafikant, er Lasse der straks med et "gå ad helvede til" – rettet mod den anden trafikant. Under store grin selvfølgelig.

HVORFOR VIL KL OG SOCIALMINISTEREN AFSKAFFE MILJØSKIFTET?

En glad Frank Asger Norus
på vej tilbage til aktivitets-
centret efter ridning.

Retten til en meningsfuld og normal hverdag med aktivitet, afveksling og tilpassende udfordringer. Det er kerneværdien bag det miljøskiftebegreb, som i tre årtier har stået centralt i indsatsen for mennesker med udviklingshæmning. Men måske er det ved at være slut? Alt tyder på, at KL og socialminister Karen Ellemann aktuelt arbejder målrettet på at få fjernet udviklingshæmmedes restkrav på et dagligt miljøskifte

Lasse Lesmann, som vi møder i dette blads artikler om Agerbækhus og Aktivitetscentret Blumesvej, skal måske til at vænne sig til en helt ny hverdag. I hvert fald hvis socialminister Karen Ellemann kommer igennem med det forslag til ændring af serviceloven, der for tiden bakes med i ministeriet. En hverdag uden aktivitetscentret, og som i et og alt er henlagt til hans bolig. 24-7.

Efter den nugældende servicelov har Lasse og de øvrige beboere i Agerbækhus nemlig en entydig rettighed til et aktivitets- og samværstilbud. Kommunen begår ganske enkelt et lovbrud, hvis den ikke tilbyder Lasse dagtilbud efter servicelovens § 104.

Hvis socialminister Karen Ellemann får overbevist et flertal i Folketinget om sit forslag, så forsvinder denne ret til fordel for et samlet kommunalt skøn over Las-

ses behov og hvilke tilbud, kommunen synes der kunne matche de behov. Et samlet og helhedsorienteret skøn, der måske lyder flot og rigtigt på papiret, men som i den praktiske kommunale forvaltning vil være en katastrofe for mennesker som Lasse.

Uden det minimum af beskyttelse, som de nuværende rettigheder yder, vil han, og tusindvis af andre i samme sårbare situation, være overladt til et langt friere kommunalt skøn. Og hvis kommunen på et tidspunkt synes, at Lasses aktivitetstilbud er for dyrt, ja, så ender det nok med et 'kommunalt skøn', der vurderer, at det ville være langt tryggere og gavne hans livskvalitet at blive.

DEN NUVÆRENDE LOVGIVNINGS RETTIGHEDER

Men hvordan er den aktuelle lovgivning egentlig skruet sammen, når det gælder udviklingshæmmedes tilbud i dagtimerne?

A photograph of a person in a wheelchair, likely a horse rider, in a stable. The person is wearing a dark jacket and is positioned in the foreground, slightly out of focus. In the background, a horse and other people are visible in a well-lit stable with wooden floors and walls. The text is overlaid on the image in a white, handwritten-style font.

kommunalbestyrelsen skal
tilbyde denne type tilbud til
personer med betydelig nedsat
fysisk eller psykisk
funktionsevne eller særlige
sociale problemer

Den beskyttede beskæftigelse og aktivitets- og samværstilbud har hver sin paragraf i serviceloven – henholdsvis § 103 og § 104. Begge tilbud er målrettet personer med *"betydelig nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller særlige sociale problemer"*.

Mennesker med udviklingshæmning – herunder også mennesker med meget betydelige og komplekse multihandicap – har traditionelt været en af kernemålgrupperne for denne type tilbud. Meget overordnet kan man sige, at mennesker med de mest komplekse og indgribende handicap er blevet visiteret til aktivitets- og samværstilbud, mens en større og bredere gruppe udviklingshæmmede har brugt de beskyttede værksteder.

Begge typer tilbud (§ 103 og § 104) kan siges at være en ret tilhøret for mennesker, som tilhører målgruppen, herunder mennesker med udviklingshæmning. Det fremgår således i begge paragraffer, at *"Kommunalbestyrelsen skal tilbyde 'denne type tilbud' til personer med 'betydelig nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller særlige sociale problemer'"* (vores understregning).

RETTIGHEDER SOM INDBLANDING I KOMMUNALT SELVSTYRE

Det er det lille ord "skal", som vækker så stor irritation i nogle kommuner – og nu tilsyneladende også i Socialministeriet. Det virker nærmest som om, man anser de svageste borgeres rettigheder i serviceloven som en slags utilstodelig indblanding i det kommunale selvstyre. De lovbestemte rettigheder, som borgerne har i dag, sætter nemlig visse grænser for kommunens mulighed for at gennemføre besparelser på hjælpen til udviklingshæmmede og andre med handicap.

De seneste par år har vi set adskillige eksempler på kommuner, der forsøger at frakende udviklingshæmmede retten til et dagtilbud. Det mest omtalte er nok Herlev Kommune, der i 2015 via et nyt serviceniveau reducerede det ugentlige antal dage i et § 103 eller 104-tilbud til tre dage. Som vi har berettet her i bladet, blev Herlev underkendt af Ankestyrelsen i mere end 75 procent af de sager (afgørelser), som blev anket.

'Herlev-sagen' er ikke enestående – adskillige kommuner har forsøgt at udhule retten til det daglige miljøskifte, som både § 103 og § 104-tilbud udgør. I nogle tilfælde med en hel del succes fordi de berørte borgere – på grund af deres handicap - ikke har skyggen af chance for at kende deres rettigheder, klagemuligheder osv.

NYTTER DET NOGET?

Faldskærmen bliver det store lærred kaldt. Det er en aktivitet, hvor fokus er at få rørt kroppen og trænet motorikken ved hjælp af stoffets bevægelse og rytme.

Men hvad er det nu for noget med det her daglige miljøskifte? Hvorfor går LEV så meget op i det? Og hvad skal det egentlig nytte at flytte rundt på mennesker med så betydelige handicap?

Svaret på, hvad miljøskifte dog skal nytte, finder vi på mange måder i artiklerne fra LEV Bladets besøg på Agerbækhuse - i hvert fald hvis vi interesserer os for nogle af de mennesker i vores samfund med de ringeste muligheder for at sikre sig en tålelig livskvalitet - endsige kæmpe for den.

Ja, Lasse og de øvrige beboere i Agerbækhuse får regn på jakken og bliver bakset rundt med i deres kørestole. Men gevinsterne er store i forhold til det alternative scenarie - nemlig at de skulle tilbringe døgnets 24 timer, alle ugens dage sammen med de samme medbeboere og personale i bostedet Agerbækhuse.

De var præcis dette alternative scenarie, som engang var virkeligheden for langt de fleste mennesker med udviklingshæmning - og faktisk også for mange

andre med et handicap. Et helt liv inden for totalinstitutionens mure - bogstaveligt talt. Måske en udflugt i ny og næ, men den altdominerende hovedregel for især de svageste var et helt voksenliv i hjemmesutter og tørvejr.

BANK-MIKKELSSENS NORMALISERINGSPRINCIP

Det var denne virkelighed, som dannede baggrund for forsorgschef Niels Erik Bank-Mikkelsens formulering af princippet om et dagligt miljøskifte som en del af det verdensberømte normaliseringsprincip:

- "Det er normalt, at man bor et sted, og at dagens øvrige aktiviteter udfoldes et andet sted.
- Det er normalt, at børn bor hjemme, og at man forlader sit hjem, når man bliver voksen...
- Det er normalt, at børn går i skole, og at voksne har arbejde...
- Det er normalt, at man har fritid og ferie, hvilket de åndssvage heller ikke har haft før i tiden" (citeret fra Bømmeler 2000:70).

Normaliseringsprincippet er nogle gange blevet mistolket som en slags tvangsnormering af mennesker med udviklingshæmning - at udviklingshæmmede så at sige skulle tvinges ind i en stereotyp af det normale. Det er en fundamental misforståelse. Princippet fastslår, at udviklingshæmmede skal have reel mulighed for - og dermed også ret til - "en tilværelse så nær det normale som muligt". Og i arbejdet med at understøtte denne ret er der en række pejlemærker for 'det normale' i et samfund som det danske, og et af dem er jævnlige miljøskift.

Danmark er verdenskendt for Bank-Mikkelsen og det normaliseringsprincip, som han stod fadder til. Og det er svært at få øje på, at det skulle være blevet uaktuelt og irrelevant med et princip om ret til et dagligt miljøskifte i nutidens samfund.

Totalinstitutionen, hvor hele livet leves i en lukket ghetto med de samme medbeboere, det samme personale, de samme fysiske rammer og den samme kultur, er mindre end nogensinde en værdig tilværelse for nogle af samfundets mest udsatte og skrøbelige mennesker.

Ørnehjørn^{dk}
Bliv klar til livet på din måde!

Nærvær - Engagement - Tryghed Døgnet rundt

Tigó Fripøje... Frihed til at vælge

inspiration - tålmodighed - opmærksomhed - anerkendelse - empati - respekt - rummelighed - glæde og åbenhed er blot få af de værdier vi sætter højt.

omsorg og støtte gives døgnet rundt. Her er 12 lejligheder fordelt i tre bygninger med god udenomsplads. Her er rigeligt plads både til privatliv og til at være sammen med andre. Aktiviteterne tager udgangspunkt i beboernes interesser og ønsker. Vores egen skov og sø giver rig mulighed for ude-liv og naturoplevelser. Vi benytter ligeledes det omkringliggende samfund, til cafebesøg, biografture, svømning, ride-terapi, indkøb osv. Tigó fripleje er for borgere over 18år diagnosticeret som værende indenfor autisme spektrum forstyrrelser primært infantil autisme. For at styrke systematikken og dokumentationen af indsatsen og selvevalueringen, benytter vi praksisnære kontrolsystemer via Bosted systemet.

Borgerne modtager støtte efter SEL §83 - §87 - §85 - §97

Tuenvvej 535 - 9870 Sindal - Tlf 4032 5607 - palle@tigo-fripleje.dk - www.tigo-fripleje.dk

Nørdemarkedet var stedet, hvor man først samlede DVD'er ind til udviklingshæmmede. Men ideen blev grebet i Billund. På billederne th. ses uddeling af DVD'er på en café i Grindsted.

AF ARNE DITLEVSEN ■

SUCCESRIG INDSAMLING AF DVD'ER – med en jysk aflægger

Nørdemarkedet indsamlede mellem 300 og 400 DVD'er til mennesker med udviklingshæmning på deres marked i juni. Omtalen af tiltaget i LEV Bladet betød samtidig, at der kom en aflægger i Jylland, hvor der blev indsamlet over 800 DVD'er – til stor glæde for en masse udviklingshæmmede

En indsamling af DVD'er til mennesker med udviklingshæmning i forbindelse med et stort loppemarked for spilnørder i juni blev en stor succes. Nørdemarkedet indsamlede mellem 300 og 400 DVD'er plus forskellige Xbox og Playstation spil.

- Det gik rigtig smooth, fortæller Morten Juel Søndergaard, frontfigur og idemand for Nørdemarkedet, der før indsamlingen havde håbet på at få indsamlet 200 film.

Baggrunden for hele initiativet, som man også kunne læse om i LEV Bladets maj-udgave, var, at Morten og hans fæller havde hørt, at mange udviklingshæmmede hellere ville have film på DVD end at skulle forholde sig til Netflix og andre filmtjenester. Og da Morten

og hans venner ikke har langt fra tanke til handling, gik de i gang. Indsamling af DVD'erne blev koblet op på en udlodning af forskellige præmier. For hver ti film, man kom med, fik man et lod, og så kunne man deltage i lodtrækningen.

Resultatet blev altså op mod imponerende 400 indsamlede film. Den største udfordring opstod faktisk efterfølgende, da DVD'erne jo gerne skulle videre ud til nogle glade modtagere.

- Vi skrev til en masse bosteder, men hørte intet. Så ringede vi til dem bagefter, og et af dem bed på, forklarer Morten Juel Søndergaard.

Det var Center for selvstændige boformer i København, der slog til. De aftog hele beholdningen, som efterfølgende blev fordelt på en række botilbud i Københavnsområdet.

BILLUND VILLE OGSÅ VÆRE MED

Men her stopper historien ikke. For artiklen i LEV Bladet om Nørdemarkedets planlagte DVD-indsamling blev nemlig også læst i Billund af Hanne Træholt Odegaard, der er en mor til en stor dreng med udviklingshæmning. Og Hannes første tanke var, at det var en god ide – og sådan en indsamling ville hun da også lave.

Hun kontaktede Morten Juel Søndergaard på facebook, og med inspiration

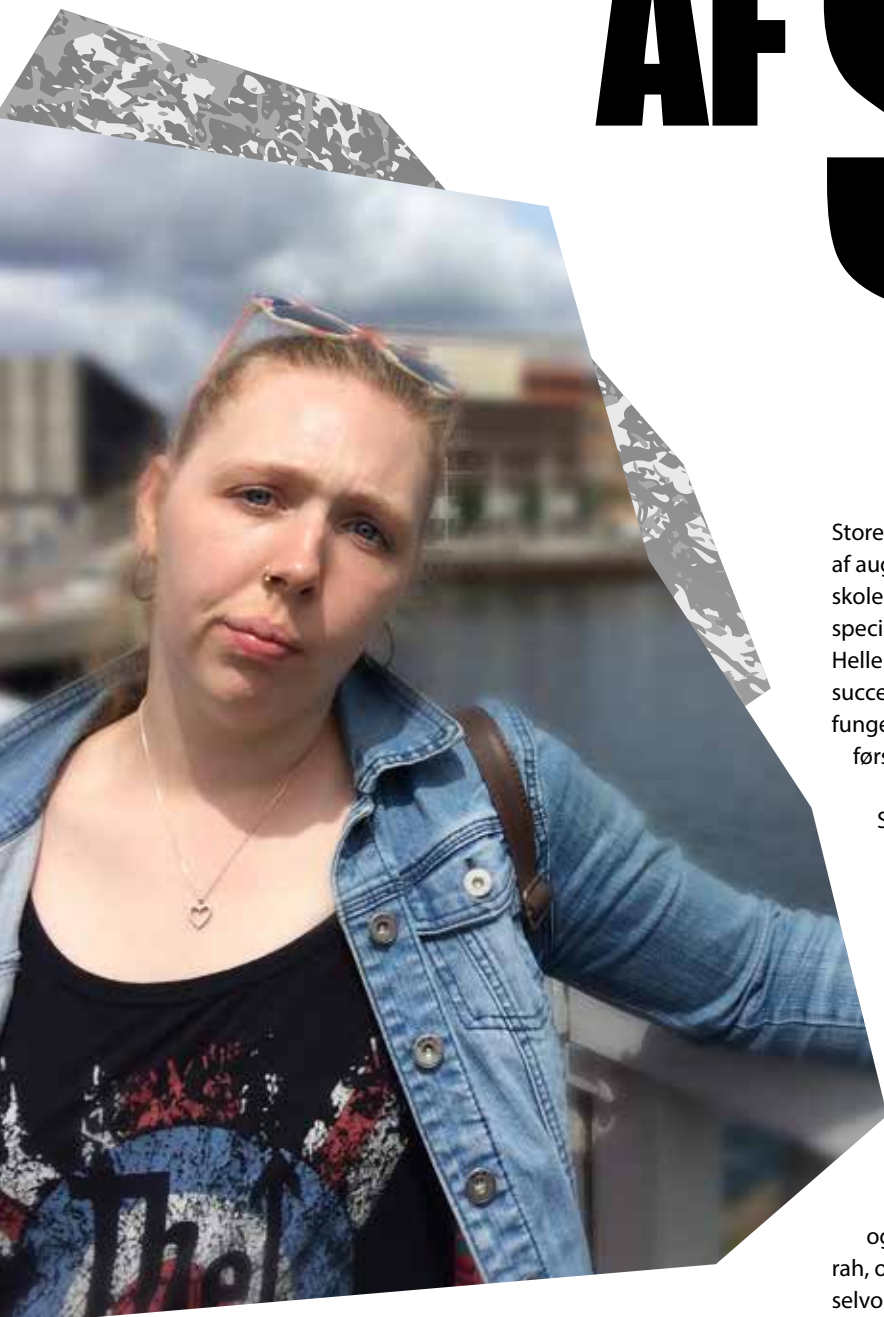
fra ham, fik hun lynhurtigt stablet en indsamling på benene i Jylland. Her var der ikke et decideret loppemarked eller lignende at hægte indsamlingen op på, så Hanne fik i stedet kontakt til bibliotekerne i kommunen, og det endte med, at der blev stillet indsamlingsbokse op på fire biblioteker, hvor man kunne aflevere alle de film, man havde lyst til.

- I løbet af to uger blev der indsamlet over 800 film – det var en helt overvældende opbakning. Opfordringen til at aflevere de gamle DVD'er blev delt på facebook, og det betød, at mange kendte til indsamlingen – også uden for Billund. For eksempel fik vi 150 DVD'er fra en familie i Silkeborg, fortæller Hanne Træholt Odegaard.

Ved en event på Cafe Himmelblå i Grindsted blev filmene delt ud til borgerne med udviklingshæmning i kommunen. Nogle af filmene var ikke med dansk tale. Og det har efterfølgende vist sig at være et problem for nogle af modtagerne. Men alt i alt har det været en kæmpesucces med opbakning fra mange i kommunen og flere virksomheder. Hanne Træholt Odegaard har da også allerede tænkt på at følge DVD-indsamlingen op med en CD-indsamling. For som hun siger, så er det faktisk heller ikke så nemt for mange udviklingshæmmede at streame musik fra diverse musikttjenester på nettet. Her er CD'en stadig en nem løsning for mange.

Sarah Gadegaard fra Aarhus blev sidste år smidt ud fra sin STU-uddannelse. Familien klagede og fik medhold i, at beslutningen var forkert. Vi har talt med Sarahs mor Henriette, som er rystet over forløbet

SMIDT UD AF STU

Store var forventningerne, da Sarah Gadegaard i starten af august 2015 startede på sin STU-uddannelse på Lyngåskolen i Aarhus Nord. Bag Sarah lå et folkeskoleophold på specialskolen Stensagerskolen i Viby efterfulgt af en tid på Helle Efterskole. Sidstnævnte var imidlertid ikke den store succes. Sarah måtte stoppe, da tilbuddet ganske enkelt ikke fungerede for hende. Noget nyt skulle ske. Og svaret var i første omgang et STU-forløb på Lyngåskolen.

Sarah er en kvik pige, der både kan læse og skrive. Men hendes udviklingshæmning medfører, at hun fra tid til anden bliver udadreagerende, og i de senere år er hun i stigende grad blevet ramt af epileptiske anfald. På efterskolen har Sarah haft bevilget en støtteperson til at afhjælpe disse problemer. Familien har også søgt om dette på STU-uddannelsen, men fået afslag.

Begge dele – anfald og adfærd – blusser op i perioder, særligt når der er ændringer i Sarahs liv. Og ændringer var der nok af i starten af august 2015. Sarah skiftede skole, hendes forældre blev skilt og familien flyttede i ny bolig. Begge dele påvirkede Sarah, og hun fik derfor ikke den bedste start på Lyngåskolen, selvom det på positivsiden talte, at hun fik en kæreste. Hun

var selv klar over, at tingene ikke kørte optimalt. Hun blev ked af det og bekymret for at blive smidt ud af skolen.

Der var imidlertid også andre forklaringer på den dårlige start. Skolen havde fået nye lærere, hvoraf nogle var forholdsvis nyuddannede, mens andre manglede erfaring med udviklingshæmmede. Sarahs mor Henriette siger: - De var såmænd søde nok, men manglede grundlæggende forståelse for en pige som Sarah. For eksempel ændrede de pludselig en dag på bordopstillingen, uden at Sarah på forhånd var klar over det. Sådan noget kan hun slet ikke have – så hun brændte fuldstændig sammen.

BESKED I EFTERÅRSFERIEN

Selvom tingene ikke kørte optimalt, så var Henriette fortrøstningsfuld. Hun tilbød skolen at hente Sarah, når hun fik epileptiske anfald, og der var også andre elever på Lyngåskolen, som var udadreagerende. Hendes overraskelse var derfor stor, da hun i efterårsferien modtog et brev fra Ungdommens Uddannelsesvejledning, UU (se faktaboks s. 29), der fortalte, at man standsede Sarahs STU. Henriette:

- Det kom som et lyn fra en klar himmel. Jeg var selvfølgelig chokeret, men Sarahs verden ramlede fuldstændigt sammen.

UU's begrundelse for at standse forløbet var, at Sarah havde for meget fravær på grund af sine epileptiske anfald. Hendes helbredstilstand gjorde, at hun ikke var i stand til at klare undervisningskravet på 21 timer og dermed ikke fik det nødvendige udbytte af STU-forløbet.

Sådan et timekrav findes slet ikke i lovgivningen (se faktaboks s. 29), og familien besluttede sig heldigvis for at klage over forløbet. Men det løste ikke Sarahs situation på kort sig. Kommunen foreslog forskellige andre STU-tilbud. - Vi talte naturligvis med Sarah om det, men hun var gået fuldstændigt i baglås. Så snart hun hørte bogstaverne STU, så sagde hun fra, fortæller Henriette Gadegaard.

Løsningen findes i december måned af familien selv i Malling, som ligger lidt syd for Aarhus. Her ligger Det Kreative

Værksted, som er voksenskole for mennesker med udviklingshæmning, men ikke en STU-uddannelse.

KLAGESAGEN

I slutningen af april kommer så afgørelsen på klagesagen. Klageinstansen – det såkaldte Klagenævn for Specialundervisning – underkender UU's (kommunens) beslutning på alle punkter. Først og fremmest er det forkert, at kommunen afbryder STU-forløbet med henvisning til, at Sarah har for meget fravær. Der findes ikke i lovgivningen et krav om et minimumstimetal. Sarahs fravær er begrundet i hendes handicap, og det er netop en forventelig situation på en STU-uddannelse.

Klagenævnet anfører også, at skolen skulle have tilbudt Sarah ekstra støtte i de perioder, hvor hun havde anfald og frustrationsudbrud. Tankevækkende set i lyset af, at familien rent faktisk havde søgt om ekstra støtte, men fået afslag.

Endelig er det også værd at fremhæve, at afgørelsen slår fast, at man ikke kan have en for stor funktionsnedsættelse til at modtage et STU-tilbud. Kommunen skal strække sig langt for at rumme elever med forskellige udfordringer, og et STU-forløb kan ikke uden videre afbrydes. Tværtimod skal kommunen tage ansvar for at løse de problemer, som er skyld i fraværet.

FREMTIDEN FOR SARAH

Afgørelsen fra Klagenævnet har medført, at Aarhus Kommune har ændret sin kvalitetstandard for STU. Det er indskærpet, at STU-uddannelse ikke rummer krav om 21 timers fremmøde, ligesom det er anført, at et STU-forløb ikke kan afbrydes, hvis den unge er fraværende på grund af sit handicap. På den måde har Sarahs sag og afgørelsen fra Klagenævnet gjort en stor forskel for mange andre unge.

Afgørelsen kommer dog ikke til at betyde det store for Sarah. Hun får med al sandsynlighed aldrig afsluttet en STU, ligesom hun næppe heller får den kæreste, som hun også mistede på Lyngåskolen, tilbage. Det er traumatisk for alle unge at blive smidt ud af en skole. Det er med garanti ikke nemmere

for unge med udviklingshæmning, der også har deres handicap at slås med. Situationen er dog begyndt at se lysere ud for Sarah. Henriette:

- I dag går det langt bedre med Sarah – hun stortrives på værkstedet i Malling, og der er kommet mere ro på hverdagen. STU vil hun dog ikke længere høre tale om.

STU

STU er en ungdomsuddannelse for unge med særlige behov – unge som ikke har mulighed for at tage en anden ungdomsuddannelse. Formålet med ungdomsuddannelsen er at give unge med udviklingshæmning og andre handicap personlige, sociale og faglige kompetencer og gøre dem i stand til at leve et så selvstændigt voksenliv som muligt. Uddannelsen udbydes i mod-sætning til andre ungdomsuddannelser af kommunerne.

Afbrydelse af STU

Det følger i § 8 i lov om ungdomsuddannelse for unge med særlige behov, at en kommune kan afbryde et STU forløb midlertidigt på grund af sygdom. Herudover følger det af stk. 4 i samme paragraf, at kommunen kan afbryde forløbet, hvis "den unge ikke deltager aktivt i uddannelsesforløbet". Uddannelsen kan imidlertid ikke afbrydes, hvis det er helbredsproblemer eller den unges handicap, som gør, at vedkommende ikke deltager i undervisningen. Herudover skal kommunen før en eventuel afbrydelse gennem justering af uddannelsesplanen forsøge at løse de problemer, som forårsager den unges fravær. En beslutning om afbrydelse af STU skal træffes i samråd med den unge/forældrene eller værgeren. Beslutningen skal varsles, og der skal indkaldes til møde. De nærmere regler er beskrevet i bekendtgørelsen om ungdomsuddannelse for unge med særlige behov § 13.

STU-LEKTIE FRA AARHUS

Sarah Gadegaards sag er et eksempel på, hvad der kan ske, når en kommune skal udmønte lovgivning i en konkret kvalitetsstandard. Kommunens afbrydelse af Sarahs STU-forløb fulgte ganske vist i store træk den kvalitetsstandard, som Aarhus Kommune havde vedtaget på området, men standarden ignorerede ifølge klagemyndigheden loven

Udgangspunkt for Sarahs sag var Aarhus Kommunes daværende kvalitetsstandard, hvoraf det fremgik, at eleverne skulle være i stand til at følge undervisningen i minimum 840 timer om året. Et andet problem ved standarden var, at den ikke beskrev de udførlige regler, som findes, når en kommune ønsker at afbryde et STU-forløb.

AFBRYDELSE AF STU-FORLØB

Reglerne for afbrydelse af STU findes i STU-lovens paragraf 8 stk. 4. Hvis eleven ikke deltager aktivt, så har en kommune mulighed for at afbryde et STU-forløb, men ikke hvis fraværet er begrundet i elevens handicap. Det kan være svært at vurdere. Hvornår er der tale om almindeligt fravær? Hvornår er fraværet forårsaget af handicappet? STU-loven giver ingen enkle anvisninger herpå.

Sarahs sag var ligetil. Hendes fravær skyldtes de epileptiske anfald og kognitive vanskeligheder, som var afledt af hendes handicap. Og det er ikke en gyldig grund til at afbryde en STU-uddannelse. Alt andet ville også være absurd, al den stund at målgruppen for STU jo netop er elever med handicap, som kan have en betydning for deres deltagelse i undervisning.

Uanset årsagen til fraværet kan en kommune ikke uden videre afbryde et STU-forløb. Tværtimod skal man strække sig langt for at få tingene til at fungere. Ifølge "Bekendtgørelsen om ungdomsuddannelse for unge med særlige behov" § 13 skal kommunen tage kontakt til den unge for at justere vedkommendes uddannelsesplan. Hvis det ikke har den ønskede effekt, skal der udsendes et varslingsbrev og indkaldes

til en samtale. Hvis kommunen herefter vurderer, at elevens problemer ikke kan løses ved yderligere justering af uddannelsesplanen, så kan man i samråd med den unge, forældrene eller en værge beslutte at afbryde STU'en. Ingen af disse ting blev gjort i Sarahs sag, og ingen af elementerne var beskrevet i kvalitetsstandard fra Aarhus Kommune.

STU-FORLØB AFBRYDES OFTE

Når Sarahs sag er interessant, så er det også fordi, at afbrudte STU-forløb på ingen måde er et ukendt fænomen. Det fremgår af tal fra Undervisningsministeriet, at uddannelsen i 2014 blev afbrudt i knapt hvert tredje tilfælde¹.

Der kan være mange forskellige årsager til, at et STU-forløb må afbrydes. Nogle gange er det familien og/eller den unge selv, der vælger at afbryde en STU på grund af sygdom eller andre personlige problemer. Andre gange er det kommunen, som tager initiativet, fordi den unge ikke følger forløbet. I langt de fleste tilfælde bliver årsagen til afbrydelsen imidlertid ikke registreret, og tendensen er stigende. Som det fremgår af tabellen herunder, var årsagen til afbrydelsen ukendt i hele 61 procent af tilfældene i 2014.

Man kan ikke på baggrund af tallene i

	2010	2011	2012	2013	2014
Afbrudt pga. ikke uddannelsesparat	6	3	4	3	5
Afbrudt pga. personlige årsager	23	24	22	18	16
Afbrudt pga. påbegyndt anden uddannelse	13	15	22	17	12
Afbrudt pga. påbegyndt beskæftigelse	5	5	3	4	2
Afbrudt pga. sygdom	7	5	3	4	4
Afbrudt pga. andre årsager	46	48	46	54	61

Alle tal er i %

tabellen konkludere, at kommunerne i 61 procent af tilfældene uretmæssigt afbryder et STU-forløb. Alligevel vækker tallene bekymring. Landsformand for LEV, Sytter Kristensen, siger:

- Set i lyset af en sag som den fra Aarhus er det naturligvis bekymrende, at årsagen i så mange tilfælde er ukendt. Det er svært at forestille sig, at der blandt de 61 procent ikke er sager som Sarahs, hvor kommunen ulovligt har afbrudt et forløb.

TIMETAL

En anden årsag til, at kommunen afbryder Sarahs STU, er kvalitetsstandardens krav om, at eleverne skal deltage i undervisningen 21 timer ugentligt. Der findes ganske rigtig i bekendtgørelsen om ungdomsuddannelse for unge med særlige behov, § 7 et krav om, at en STU skal bestå af minimum 840 timer årligt, eller hvad der svarer til 21 om ugen fratrukket ferier. Men det krav handler udelukkende om, hvad kommunen er forpligtiget til at stille til rådighed og ikke, hvad eleven skal deltage i. Sytter Kristensen:

- Når en kommune bortviser en elev med henvisning til et normtimetal, så viser det, at man ikke rigtigt har forstået intentionen med STU. Uddannelsen er jo netop for de unge, som ikke kan leve op til normtal og derfor ikke passer ind i det øvrige uddannelsessystem.

UNDERBUDGETTERET STU I AARHUS

Generelt er STU et område, der har været meget fokus på i Aarhus, fordi udgifterne til området har været stigende. Organisatorisk har kommunen flyttet området fra Socialforvaltningen til Beskæftigelsesforvaltningen, og i 2014 udarbejdede kommunen på baggrund af det stigende udgiftspres en analyse med en række forslag til besparelser på området.² Det blev foreslået at fokusere mere på virksomhedspraktik (der er billigere), undersøge muligheden for hjemtagelser, visitere flere til ressourceforløb og skånejob samt indføre STU på deltid. Sidstnævnte har ikke hjemmel i lovgivningen, og det er svært at se

andre formål med de andre initiativer end at placere de unge i tilbud, der ikke havde noget at gøre med den STU, som de havde krav på.

Analysen er også interessant, fordi den et udtryk for et generelt fænomen, som vi ofte ser i LEV: Forklaringer om at det er nødvendigt at spare, fordi udgifterne løber løbsk. Går man lidt i dybden med analysen, fremgår det imidlertid, at baggrunden for de stigende udgifter ganske enkelt er et stigende antal STU-elever – selv om man rent faktisk ikke har særligt mange af dem i Aarhus. Kommunen anfører selv på analysens side 9, at "Aarhus Kommune skønnes derfor at være markant under landsgennemsnit mht. antal STU forløb." Ifølge kommunens egne tal havde man i udgangen af 2013 130 STU-forløb mod forventeligt 290 set i forhold til kommunens befolkningsandel. Formand for LEV Aarhus, Anni Sørensen:

- Der er ingen tvivl om, at forklaringen på stigende udgifter i virkeligheden er, at STU-området er underbudgetteret i Aarhus.

LOKAL INDSATS

Anni Sørensen og LEVs lokalafdeling i Aarhus har været en meget aktiv part i Sarahs sag og ikke mindst i forhold til at påpege problemerne i kommunens daværende kvalitetsstandard på STU-området. Anni Sørensen:

- Vi har gennem hele forløbet forsøgt at overbevise politikerne om, at kvalitetsstandarden i Aarhus ikke levede op til loven. Men det er svært at få politikerne til at tro på vores argumenter. Vi har jo en egeninteresse i sagen.

Det ændrede sig imidlertid, da kommunen blev underkendt af klagenævnet for Specialundervisning i Sarahs sag. Anni:

- Nu havde vi pludselig en afgørelse i hånden fra uvildige fagfolk, der sagde det samme som os. Så kunne politikerne godt se, at der var noget galt.

Resultatet af dette pres blev, at kommunen ændrede sin kvalitetsstandard på en række afgørende områder. Dermed er der et begrundet håb om, at fremtidige sager som Sarahs kan undgås.

I år er det 10 år siden, at loven om STU trådte i kraft. I den anledning har LEV fået udarbejdet en redegørelse over de første 10 år med STU. I næste nr. af LEV Bladet kan du læse mere om redegørelsen og de hidtidige erfaringer med STU.

Timetal – deltagelse i undervisningen

På mange ungdomsuddannelser er der krav om, at en elev følger undervisningen et bestemt antal timer. Sådan er det ikke, når det gælder STU. Det er i lovgivningen fastsat et årligt timetal på 840 timer, men det krav handler om, hvad kommunen skal stille til rådighed, ikke hvad eleven skal deltage i.

UU – Ungdommens Uddannelsesvejledning

Ungdommens Uddannelsesvejledning (UU) er kommunale vejledningscentre, der yder vejledning til elever i folkeskolen (7.-10) og andre unge under 25 år, som ikke har påbegyndt eller afsluttet en ungdomsuddannelse eller ikke er i job. Det er UU, der vurderer, om en ung er i målgruppen for STU og på baggrund heraf afgiver en indstilling til kommunen.

Kvalitetsstandard

En kvalitetsstandard er en beskrivelse af det politisk vedtagne serviceniveau for et område i en kommune. Standarden beskriver mere konkret, hvordan kommunens medarbejdere skal implementere lovgivningen i praksis. Kvalitetsstandarden er vejledende, og der skal dispenseres fra den, hvis borgerens behov tilsiger det.

1. 352 ud af 1102 forløb. Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling: "Ungdomsuddannelse for unge med særlige behov elevaktivitet 1. oktober 2009 – 30. september 2014".

2. Analyse af STU i Aarhus Kommune – økonomi og styringsperspektiv, 2014.

»Alle har ret til et fedt højskoleophold«

Her bliver
ALLE
set og hørt

Venskaber, oplevelser og udfordringer

Slanke- linjen

Livsglæde
Spis sundt
Dyrk sjov motion

Den praktiske linje

er bl.a.
Have og Natur
Cykelværksted
IT- og
medieværksted

STU

Klar til at flytte
hjemmefra
Leve sundt og
selvstændigt

Højskole er også

Friluftsliv
Musik · Drama
Billedkunst

Djurslands Folkehøjskole

En højskole for alle · også for udviklingshæmmede

www.djfh.dk

Drammelstrupvej 15 · Tirstrup · 8400 Ebeltoft · Telefon: 87 52 91 20 · post@djfh.dk

Pamhulegård handicap venlig feriebolig

700m2 dejligt stort feriehus beliggende på stor naturgrund i Pamhule midt i den smukke danske natur. Her er du tæt på skov, strand og vand. Huset ligger med skøn udsigt over Pamhule sø og skov.

Huset har 10 dobbeltværelser alle med eget bad.

Husets samlingspunkt er det store opholdsrum med stort åbent køkken, spiseafdeling og opholdsrum med tv, billardbord og bordtennisbord.

Tilhørende er et stort pool rum med 60 m2 stor swimmingpool og lille separat børnebassin samt spa og sauna.

Huset er meget handicapvenligt uden trapper og med god plads på både værelser og badeværelser. Der er loftslift til både swimmingpool og spabad. Desuden er der en mobillift samt en toiletstol til rådighed i huset.

Huset udlejes som udgangspunkt på ugebasis med skiftedag lørdag. Prisen for en uge er DKK 17.500 i perioden oktober – marts måned. For øvrige måneder er prisen DKK 20.000 inkl. forbrug pr. uge.

Få yderligere information på www.pamhulegaard.dk eller ring på 5129 3042 for nærmere information og booking.

Rød, andre bestemmer.
Gul, vi er fælles om at bestemme.
Grøn, jeg bestemmer selv.

Rød-Gul-Grøn- metoden er med til at hjælpe, støtte og motivere borgerne med udviklingshæmning på bostedet Cathrinegården til at blive selvstændige og lære at tage valg

FARVER HJÆLPER UDVIKLINGS- HÆMMEDE TIL MED- BESTEMMELSE

AF SOFIE TWISTTMANN HANSEN,
JOURNALIST I GLADSAXE KOMMUNE ■

RØD, ANDRE BESTEMMER

GUL, VI ER FÆLLES OM AT BESTEMME

GRØN, JEG BESTEMMER SELV

Jeg bestemmer, vi bestemmer, andre bestemmer. For mange ligger det lige til højrebenet at vurdere, hvornår man selv bestemmer, hvornår et valg skal drøftes med andre, og hvornår valget er ude af egne hænder. Men sådan er det ikke for alle.

På Cathrinegården, der er bosted for mennesker med udviklingshæmning i Gladsaxe, bruger man et system, der skal lære beboerne at kende til deres rettigheder og praktisere dem, for at blive mere bevidste om deres muligheder for selvbestemmelse. Det er en del af medborgerskabsstrategien, som handler om, at alle skal have mulighed for at bestemme så meget som muligt over eget liv.

Det sker ved hjælp af metoden Rød-Gul-Grøn, hvor både beboere og ansatte er udstyret med tre nøgleringe, som de bruger i den daglige kommunikation. En rød, som man viser, når andre bestemmer, eksempelvis landets regler og love eller de regler som boligforeningen eller kommunen har fastsat. En gul, som man viser, når man er fælles om at bestemme, som husregler og møbler i fællesarealer. Og en grøn som man viser, når man selv bestemmer, eksempelvis ens påklædning, frisure og boligindretning.

Metoden med de visuelle brikker betyder, at dialogen bliver mere konkret. Den skal skabe mere synlige rammer for, hvordan man træffer valg.

- Beboerne har haft store vanskeligheder, fordi pårørende og personale med de bedste intentioner om det gode liv i høj grad har tilrettelagt det, så de har haft et godt og beskyttet liv. Mange har derfor opbygget det, vi kalder for "tillært hjælpeløshed", hvor de ikke har lært, at deres egne beslutninger er me-

ningsfulde. "Andre har jo alligevel gjort det for mig", siger Tonie Hansen, områdeleder for de døgndækkede botilbud i Gladsaxe Kommune.

DEN ER GRØN, JEG BESTEMMER

Projektet startede i 2012 og målet er, at borgerne skal kunne bestemme så meget som muligt selv. Medarbejdernes udgangspunkt har ændret sig fra, hvad skal jeg gøre for sig, til hvad kan du godt selv, og hvad skal jeg hjælpe med, for at du kan gøre det selv.

- Det kræver ind imellem mere tid for borgerne at lære at bruge offentlig transport, at sortere vasketøj og hente penge i stedet for at blive serveret og få tingene gjort for sig. Men vi besluttede, at kerneopgaven skulle tage udgangspunkt i at gøre den enkelte så selvstændig som overhovedet muligt, siger Tonie Hansen.

For Joan Fischmann, som bor i sin egen lejlighed på Cathrinegården, har Rød-Gul-Grøn metoden haft stor betydning. Hun synes, det har gjort hende mere selvstændig.

- Hver dag laver jeg selv min kaffe og morgenmad. Det er noget jeg selv bestemmer, for den er grøn, siger hun, og viser den grønne nøglering frem.

Joan er en del af et af tre basehuse på Cathrinegården, hvor de hver tredje søndag holder husmøde. Her diskuterer Joan og de andre beboere i gruppen ting på dagsordenen og lærer om demokrati. De stemmer om, om de skal have nyt fjernsyn og hvilke stole, der skal pryde basehuset.

- Vi har besluttet, at man ikke må tale i mobiltelefon i basehuset, den er gul, fordi vi bestemte det sammen på husmødet, siger Joan Fischmann.

Systemet har vist, at det samtidig er med til at konfliktnedtrappe, fordi det giver mulighed for en bedre dialog. Det kunne skabe problemer, hvis nogen for eksempel sad med overtøj på og spiste aftensmad, fortæller Tonie Hansen.

- Det kunne være svært at sige, du må ikke have overtøj på, når man spiser her, for hvem bestemmer det? Men nu kan man sige, at vi fælles på husmødet har bestemt, at overtøj skal hænge i garderoben, siger hun.

LANGT HÅR OG LILLA JOGGINGTØJ

Og Joan er ikke den eneste, der har nydt godt af metoden. Flere af beboerne er begyndt at tage flere valg. Nogen lærer selv at gå i Netto, og andre har besluttet, at de skal være langhårede.

Beboernes øgede selvbevidsthed og forståelse for, hvad de selv bestemmer, har affødt nye dilemmaer for både personale og pårørende. Nye ting er blevet til diskussioner og mere skal til forhandling. For nogen medarbejdere har det været svært ikke at føle, at de svigter, når de for eksempel lader en borger gå i det samme tøj i tre dage, fordi den er grøn.

Og den nyfundne bevidsthed om, at mange af livets forhold er i kategorien grøn, er heller ikke altid lige vellidt blandt de pårørende, fortæller Tonie Hansen.

- Eksempelvis når en beboer skal til fest, så er det indlysende, at de pårørende og medarbejderne gerne vil have, at tøjet er pænt. Men beboeren ville gerne have lilla joggingbukser på. Før kunne vi sige: "du skal tage den her kjole på", og så samarbejdede beboeren om det og skiftede. Men nu siger hun: "nej, den er grøn, jeg bestemmer, jeg vil have lilla joggingbukser på", og det har hun jo ret i, siger Tonie Hansen.

Vi er et bofællesskab med plads til 16 beboere, som p.t. er i alderen 19 – 41 år. De bor i 3 forskellige boenheder, som hver især rummer fra megen hjælp til næsten selvhjulpen. Vi er en Almennyttig fond under tilsyn af Odder Kommune. Vore beboere arbejder på gårdens værksteder og har et aktivt fritids- og kulturliv. Livet på gården tager udgangspunkt i Rudolf Steiners menneskesyn.

Vore værksteder er: keramik, køkken og udehold. Udehold, der rummer træværksted, gartneri og æbleplantagen. Fritiden kan indeholde besøg i fitnesscenter, ridefysioterapi, svømning og bowlinghallen, samt ikke mindst musik-oplevelser i og udenfor Tornsbjerggård.

Vore værksteder har også plads til brugere, som ikke bor på Tornsbjerggård. Tornsbjerggård i et naturskønt område, grænsende op til Tornsbjergskov i Østjylland mellem Odder, Hundslund og Hovedgård. Vi har 19 km til Horsens og 28 km til Århus. Ønsker du at vide mere om Tornsbjerggård, kan du besøge vor hjemmeside:

www.tornsbjerggaard.dk

Mail: mail@tornsbjerggaard.dk

Tornsbjerggård...

Et bo- og arbejdstilbud for udviklingshæmmede

Højskolen i Krummerup Specialskole med 25 års erfaring

Højskolen i Krummerup er en specialskole for udviklingshæmmede unge. Hos os er der plads til forskellighed, faglig fordybelse og læring der giver livsduelighed. Kom og besøg os - vi vil glæde os til at se dig. Læs mere på krummerup.dk

Højskolen i Krummerup
Socialpædagogisk Center
Næstved Kommune
krummerup.dk

Haldagermaglevej 6
4250 Fuglebjerg
telefon 5588 2360
Krummerup@naestved.dk

**HØJSKOLEN I
KRUMMERUP**
lær & bo

se menukort samt mere om os på www.cafe-liv.dk

Dejlig hjemmelavet mad

Nyd den i vor hyggelige og anderledes café, eller tag med hjem.

- * kaffe, the, kakao * lagkage & skærekager
- * sandwich * tærter * lasagne * smørrebrød
- * Varme- & kolde retter -samt meget meget mere.....

DAGENS RET
kr. 65,-

GOURMET AFTEN

hver tirsdag og torsdag aften
2 retter kr. 199,- 3 retter kr. 249,-
Bestilling fredagen før er nødvendig

Café Liv

Åbningstider:

Tirsdag, onsdag & torsdag: kl. 10.00 - 19.30
Fredag kl. 10.00 - 14.00

Hovedgaden 18 - 4270 Høng - tlf. 2310 5051

Mød os på messen "Ud i Fremtiden" den 21.-22. september 2016 i Roskilde Kongrescenter

På vores hjemmeside kan du læse mere om STU Faxe og finde link til elevernes produkter, som fx film og blog.

<http://fsu.faxekommune.dk/stu-faxe>

Når du er elev hos STU Faxe, er det DIG der er i centrum!

FAXE KOMMUNE

STU Faxe • Industriparken 4 • 4640 Faxe • Telefon 23 63 50 88 • olars@faxekommune.dk

empata

Deltager i udstillingen "Ud i Fremtiden" Roskilde 21 & 22 september 2016

Grusgraven 10 • 2880 Bagsværd • Telefon (+45) 44 490 490
info@empata.dk • www.empata.dk

"Ud i Fremtiden" 21. og 22. september på stand 59

Skolen tilbyder STU, mentorordninger, praktikker, ressource forløb, beskyttet beskæftigelse og aktivitets/samværs tilbud.

På skolen har vi vores egen café, der tilbyder interne og eksterne praktikpladser.

Skolen har også en stor ødegård i Sverige, der bruges til lejrskoler og udlejes til andre skoler.

Taarbæk Strandvej 59 • 2930 Klampenborg
Tlf : 39 63 33 22 • skolen@hjuldampere.dk
www.hjuldampere.dk • Find os på facebook

 MARIE GRUBBE

Deltager i "ud i fremtiden" Roskilde 21. & 22. september 2016

Alslevvej 25 • 4850 Stubbekøbing • Telefon 5473 2920 • www.mariegrubbeskolen.dk

VI GØR DET SAMMEN

Forringelser i dagpengeretten efter tabt arbejdsfortjeneste

NY MÅDE AT BEREGNE DAGPENGE SATS PÅ KAN FÅ STORE KONSEKVENSER FOR BORGERE, SOM HAR VÆRET PÅ TABT ARBEJDSFORTJENESTE I MANGE ÅR

Et flertal bestående af Socialdemokraterne, Dansk Folkeparti, Radikale Venstre og regeringen (Venstre) vedtog i juni en dagpengereform, der blandt mange elementer også rummer en forringelse af dagpengeretten for de forældre, som passer deres handicappede barn på tabt arbejdsfortjeneste.

Tidligere havde en forælder, som havde modtaget tabt arbejdsfortjeneste i mere end to år, ret til 100 procent dagpenge. Det bliver imidlertid ændret med reformen, således at dagpengesatsen nu skal beregnes på baggrund af den indkomst, borgeren havde før tiden på tabt arbejdsfortjeneste. Nogle forældre modtager tabt arbejdsfortjeneste igennem mange år. Det betyder, at dagpengesatsen skal beregnes på baggrund af indkomst, som kan være meget gammel – helt op til 18 år. Som minimum kunne man forvente, at denne indkomst ville blive reguleret i forhold til løn- og

prisudvikling eller det aktuelle niveau for tabt arbejdsfortjeneste, men det er heller ikke tilfældet.

MINISTER AFVISER PROBLEMET

LEV har sammen med Spastikerforeningen skrevet til Folketingets beskæftigelsesudvalg, og foranlediget heraf har Finn Sørensen fra Enhedslisten stillet spørgsmål til beskæftigelsesminister Jørn Neergaard Larsen om problemstillingen. Men afdeles forgæves. Ministeren forholder sig ikke til den manglende regulering af de gamle indkomster, men mener, at der i dag bliver taget "et stort hensyn til forældre, der passer et alvorligt sygt eller handicappet barn" og fastholder det rimelige i, at man afskaffer "den særregel, der i dag gælder om en fast sats på 100 pct. af højeste dagpenge for personer, der modtager godtgørelse til pasning af handicappet eller alvorligt sygt barn. Det synes jeg er rimeligt set i lyset af, at man nu, i modsætning til tidligere, kan beregne en sats for disse grupper."

I LEV står vi helt uforstående overfor dette. Det er uforståeligt, at de gamle indkomster ikke bliver reguleret i henhold til prisudviklingen – også set i lyset af, at den tabte arbejdsfortjeneste, som forældrene modtager igennem årene, løbende reguleres efter en reguleringsprocent. Den manglende regulering stiller uden tvivl forældre til handicappede børn ringere end andre forældre, der har mulighed for en naturlig lønudvikling af det oprindelige indkomstgrundlag. Og

der er vel næppe tvivl om, at reformen medfører mere administration for både borger og sagsbehandler, når potentielt meget gamle indtægter skal dokumenteres.

Fra vores rådgivning ved vi, at forældre, som har passet deres barn hjemme, ofte står i en svær situation, når de efter en længere periode skal tilbage på arbejdsmarkedet. Når uddannelser og kompetencer ikke har været i brug længe, så er det svært at komme tilbage på arbejdsmarkedet. Derfor er det rimeligt, at forældrene er sikret 100 procent dagpengesats og omvendt helt urimeligt, at deres gamle indtægter ikke bliver reguleret – synspunkter, som vi fortsat vil kæmpe for i LEV.

ARKITEKT- & BYGGEFIRMA

**W I H L B O R G
F R I S C H K N E C H T**

ARKITEKTER M.A.A.

Marselis Boulevard 43 • 8000 Aarhus C
Tlf. 86 76 00 75 • Fax 86 76 37 75

**Rengøring og serviceløsninger
indenfor den private og
offentlige sektor.**

RC Skadeservice

Indsats efter brand - sod - røg
vand - storm - hærværksskader

RC Rengøring Concoratie

Hovedrengøring - produktionshaller
Maskiner - kedler - raffinaderier - skibe

DØGNVAGT Tlf. 98 42 00 56

Vi deltager i messen:
"Ud i fremtiden" 21. og 22. september 2016

**SCR Ungdom er en afdeling af den samlede
organisation Specialcenter Roskilde (SCR).**

SCR Ungdom

Sognevej 50
4000 Roskilde
Tlf 46 31 72 60

scr.ungdom@roskilde.dk
www.scr.ungdom.roskilde.dk

**Mød os på "Ud i Fremtiden"
d. 21. og 22. september på stand 8**

www.stu-akademiet.dk

Kigkurren 8C, 3 sal • 2300 København S
stuakademiet@gmail.com • Tlf. 53 61 62 02

 Brogaarden
det giver mening

**Gæster mødes, hvor
broerne begynder...**

KURSUSCENTER • ABELONELUNDVEJ 40 • 5500 MIDDELFART • TLF 64 40 17 00 • POST@BROGAARDEN.DK • WWW.BROGAARDEN.DK
Samfundsværdi (CSR): Fondens overskud bruger vi på vores almenyttige arbejde for børn og unge med handicap

Det skrev vi...
før 53 år siden

DEBAT

Hvor stor må en institution være, hvis man vil skabe optimale betingelser for beboernes harmoniske tilværelse og udviklingsmuligheder? Er danske åndssvage-institutioner alt for store? Sådan introducerede LEV i 1963 en serie af debatartikler, hvor forskellige personer med stort kendskab til udviklingshæmmede og åndssvageforsorgen blev inviteret til at komme med deres synspunkter på sagen. Blandt bidragsyderne var overlæge Gunnar Wad. Et uddrag af hans indlæg kommer her. Og som det hed i introduktionen til Wads indlæg: Læserne er særdeles velkomne til at lade sig provokere.

.....

Overlæge G. Wad:

Redaktionen for »Evnsvages Vel« har gjort mig den ære at bede mig udtale mig i spørgsmålet om, hvor store institutioner for åndssvage bør være. Jeg forstår, at man nærer bekymringer for institutioner af størrelsesordenen ca. 1000 patienter.

Hvis dette spørgsmål var stillet til mig for 10 eller blot 5 år siden, ville jeg uden mindste betænkning og på grundlag af mangeårig erfaring have svaret: Det er revnende ligegyldigt, bare institutionen er stor nok. Jeg ville have uddybet dette med at sige, at havde jeg et åndssvagt barn, var der intet sted i dette land og formentlig ikke i den ganske verden, jeg så gerne så barnet anbragt som på Den Kellerske Anstalt, der dengang rummede ca. 1700 patienter.

Men der er jo sket lidt både af den ene og den anden slags siden. For mit vedkomende er jeg næppe blevet klogere. Men andre — der uden mindste tvivl er meget klogere end jeg — har disponeret og beordret og arrangeret, således at forholdene i dansk åndssvageforsorg i dag på godt og ondt er så meget anderledes, at intet menneske — medmindre man mod-

tager guddommelige åbenbaringer — i dag kan svare med samme skråsikkerhed, som jeg ville have kunnet for 5 år siden.

.....

Dengang havde man i alt fald i Jylland den ordning, at en administrerende overlæge var ansvarlig. Han var faktisk i forholdet til bestyrelsen eneansvarlig, over for dette har man bl.a. anført den indvending, at ingen enkeltmand kunne kende 1700 patienter. Med hånden på hjertet: kan en enkeltmand kende 800 patienter? eller 400? eller hvor langt skal vi ned? Skal en overlæge være i "faderens sted", som man så kønt siger om os, så må vi dog vist påfaldende meget længere ned end 400, måske ned til 40 eller til 20 eller 10 eller i disse børnebegrænsningens tider til 3 eller 4. Men det vil jo nok blive lidt kostbart og uhandigt. Begynder man først at bevæge sig i tal, der skal måles i hundreder, er det uden betydning, hvilket tal, der står foran nullerne.

.....

Nu har man fundet på at dele ansvaret op på 4 (fire) centerledere, der alle skal være ansvarlige. Dette har medført en sådan overbygning af administration, en sådan overdivelse af indbyrdes konferencer, et sådant tidsspilde i det daglige, at Parkinson ikke i feberfantasier ville have kunnet forestille sig noget tilsvarende. Resultatet er blevet, at i alt fald overlægen (jeg vil meget nødig, nej, jeg vil slet ikke udtale mig om de øvrige centerlederes forhold) men altså overlægen må spille sin tid i endeløse møder og konferencer og forhandlinger og korrespondance, således at resultatet i dag er, at han hverken kan overkomme at kende patienterne, tale med dem, kende plejemødre, men værre endnu: alt initiativ på institutionen er ved at gå i stå. Vi har fået trossen i skruen, og det forekommer lejlighedsvis, at vi hverken kommer frem eller tilbage.

.....

Hvor store afdelinger? Hvis man sådan rigtig vil sige noget, der sikkert vil gøre

en populær, så siger man: jo mindre afdelinger des bedre. Det kan jo da enhver forstå. Jo færre patienter pr. afdelingsleder eller pr. plejer des bedre for patienten. Dette synspunkt er sikker på at vinde bifald fra funktionærforbundet.

.....

For så vidt angår børn, består der efter min mening overhovedet ingen tvivl om, at det store flertal af vore afdelinger er alt for store. Helt urimeligt og uforvarsligt store. Dette ved vi fra det såkaldte "Brookland experiment". Men i øvrigt ved vi det fra den daglige erfaring. Det er uden for sømmelighed, at vi f.eks. her i Vodskov har et børneasyl for ældre asylbørn på 84 pladser. Intet taler til forsvar herfor. Om man skal ned på 20 eller 15 eller 25 er mig eet fedt. Det beror jo bl.a. på, hvorledes de nye afdelinger er indrettet. Men 84 børn i een afdeling! Kære venner, hvor er vi henne?

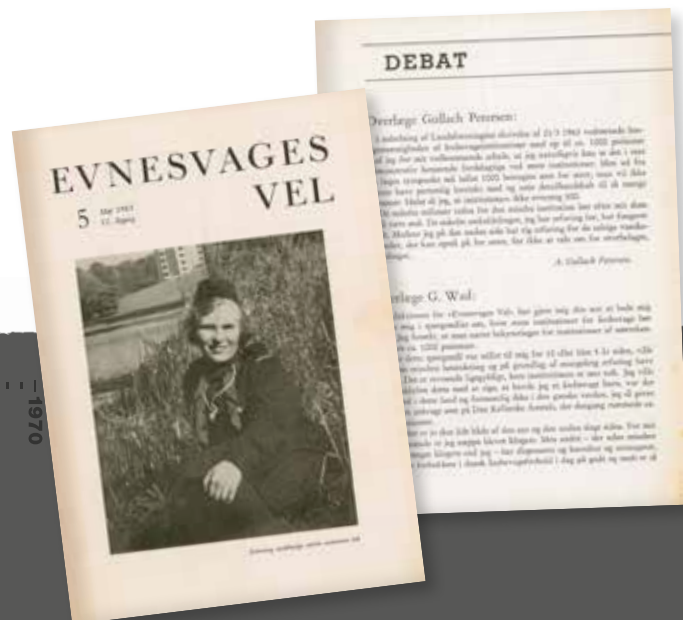
.....

Til slut må jeg komme med et par bitre bemærkninger. Da den nye åndssvage-lov kom den 1. oktober 1959, var det jo for mange, som om solen nu brød frem, og en nytidsmorgenrøde udbredte sig over det ganske land. Og i alt fald til at begynde med blev der jo også bevilget penge til forsorgen, penge i et format, som man den første tid talte højt om og pralede med. I dag sidder vi igen i muddergrøften. Pengene er gået til mange fortræffelige formål (plejelønsforhøjelser og lomme penge) men herudover må det vist i al vankundighed siges, at pengene jo mere er gået til opbygning af et administrationsapparat, der igen er skabt i forventning om en virkelig forbedring af de åndssvages kår, end til hvad jeg vil kalde virkelighedsnære og aktuelle gevinster for de åndssvage.

.....

G. Wad

Læs hele teksten på lev.dk

STU på Synscenter Refsnæs

Kontakt: Berit Houmølle - Souschef • Områdeleder - Skole og Specialrådgivning
Kystvejen 112 • 4400 Kalundborg • Tlf: +45 5957 0257 •
Mobil: +45 6062 1115 • E-mail: synscenterrefsnæs@regionsjælland.dk

Målrettet unge med synsnedsettelse eller blindhed med yderligere funktionssættelser

Unge på STU udvikler deres personlige, sociale og faglige kompetencer i et ligeværdigt og udviklende miljø sammen med andre unge. STU undervisningen foregår med synskompen-serende hjælpemidler og indeholder bl.a. praktikophold samt afklaring af ressourcer - alt efter individuelle behov.

Synscenter Refsnæs tilbyder også Botilbud som forbereder den unge til det gode voksenliv.

Deltager i "Ud i fremtiden" 21. og 22. september 2016 stand 18

INDKALDELSE AF ANSØGNINGER TIL NANNY JACOBSENS FOND

Fondens formål er at yde støtte til psykisk udviklingshæmmede.

Støtte kan gives til såvel udviklingshæmmede enkeltpersoner som til projekter, hvis formål er at hjælpe grupper af psykisk udviklingshæmmede.

Desuden kan fonden give støtte til uddannelse og videnskabelige projekter.

Fonden yder kun støtte til personer og projekter, der **ikke** kan opnå offentlig støtte og prioriterer at støtte de psykisk udviklingshæmmede, der økonomisk er dårligst stillede.

Enkeltpersoner kan max tildeles kr. 5.000,00 i støtte, som skal beskattes.

Fonden uddeler støtte en gang om året, og ansøgningsfrist for året 2016 er den 20. oktober 2016.

Ansøgningsblanket kan udskrives på:
www.ret-raad.dk/faaborg-nannyjacobsensfond

Ansøgningsblanket kan ligeledes mod fremsendelse af frankeret svarcurver og med angivelse af, om der søges til enkeltperson eller projekt, rekvireres hos

Advokat Jess Lykke Gregersen
Kanalvej 4
5600 Faaborg
Tlf. 70 10 11 99
E-mail: mdn@ret-raad.dk

Deltager i "UD i Fremtiden"
d. 21. og 22. september på stand 07

Tinnetaard
Bo- & Erhvervsskole

Tinnetaard tilbyder:

- STU-uddannelse
- Landbrug, 70 ha
- Økologisk ægproduktion
- Skovbrug, 50 ha
- Køkken- og servicemedhjælperlinje
- Landbrugs- og skovbrugs-medhjælperlinje
- Mekaniker-, håndværker- og pedelmedhjælperlinje
- Køkken- og botræning
- Skole med tablets og IT
- 6 heste, egen ridehal
- Interne praktikker
- Eksterne praktikker
- Lån af mountainbike og scooter
- Hjælp til erhvervelse af korekort
- Undervisning efter mesterlære-princippet

Tinnetaards bomuligheder:

- Ungdomskollegium - trin I
- Nr. 29 - botilbud - trin II
- Vongegaard - botilbud - trin III
- Selvstændige lejligheder - trin IV

På Tinnetaard er der egen ungdoms-klub, og der er mulighed for at af-prøve forskellige boformer efter indi-viduelle behov og ønsker.

For mere information:
Tinnetaard Bo- & Erhvervsskole
Hammervej 28
7173 Vonge
Tlf. 76709191
info@tinnetaard.dk
www.tinnetaard.dk
www.facebook.com/tinnetaard

Granhøj
SPECIALPSYKIATRISK BEHANDLING

**ET HELHEDSORIENTERET FORLØB,
TILPASSET DEN ENKELTE BORGERS BEHOV**

Hos Granhøj tilbyder vi et helhedsorienteret forløb, der er tilpasset den enkelte borgers funktionsniveau og særlige behov. Gennem samarbejde med en række aktører inden for beskæftigelse og aktivering, tilbyder vi skræddersyede tilbud, der er tilpasset den enkelte borgers behov.

Læs mere på www.granhøj.dk

*Stimuler sanserne
og udvid mulighederne*

Blindestræde 1, 4300 Holbæk, tlf. 5993 2301, kontakt@granhøj.dk

Temadag med stor gennemslagskraft om "Det sårbare barn"

LEV Holbæk har afholdt en temadag med titlen "Det sårbare barn". Dagen kom i stand efter, at en forælder havde opfordret LEV Holbæk til at afholde et møde om de 'forbudte' følelser såsom vrede og sorg ved at få et barn, der har behov for en helt anden omsorg, end et såkaldt normalt barn. Man kan blive fristet til at vende sådanne følelser ryggen, men det forsvinder de ikke af. Tværtimod! Hvordan bliver vi bedre til at gå efter glæden og øget livslyst med god samvittighed – til gavn for hele familien?

Det var en fremragende ide, så det ville vi gerne. Men vi syntes fra LEV Holbæk, at det var en stor mundfuld at skulle holde et sådant møde. Derfor valgte vi via vores specialbørnehave "Spiretårnet" at sende et brev til alle forældrene, om det var noget, de ville bakke op om. Stor var vores overraskelse, da over 50 procent af forældrene sagde, at dette ville de gerne deltage i.

I samarbejde med Spiretårnet valgte vi at lave temadagen en dag, hvor børnehaven var åben for aflastning, så vi kunne tilbyde de forældre, som ikke var visiteret til aflastning, at deres barn kunne blive passet i deres normale børnehave. Spiretårnet tilbød, at det var noget de ville klare med ekstra pædagoger i "vores samarbejdes ånd", som de udtrykte det.

Dagen kom, og rigtig mange forældre og bedsteforældre havde meldt deres ankomst. Vi skulle starte med morgenkaffe og brød. Allerede her gik snakken meget livligt, selv om mange ikke tidligere havde mødt hinanden. Det er jo sådan, at når man har et barn i specialbørnehave, så kommer de fra et relativt stort geografisk område og bliver

hentet i busser og kørt til børnehaven. Under morgenkaffen fik forældrene en kort orientering om, hvad LEV beskæftiger sig med på landsplan og lokalt i Holbæk.

Først på programmet var psykolog Leif Nord, tidligere forstander for diverse institutioner for børn og unge med handicap i Århus Amt og Region Midtjylland og medlem af LEV Odder/Samsøes bestyrelse. Leif var dårligt kommet i gang med sit oplæg, før der var kommet gang i en meget stor spørgelyst, og der blev virkelig åbnet op for de 'forbudte' følelser. Oplægget varede cirka 2 ½ time, og det var helt fantastisk at opleve det engagement, der var fra forældre og pårørende.

Så var det tid til frokost, og her startede straks helt af sig selv en erfaringsudveksling, som vi ellers havde planlagt til efter frokosten. Diskussionen fortsatte efter frokost omkring en time længere end planlagt, og vi fra LEV forsøgte at spørge, om det ikke var en god ide at starte et netværk. Det blev modtaget særdeles positivt, alle ville være med. Så netværket "Det sårbare barn" blev oprettet, og mange forældre har meldt sig ind i det. Personligt ved jeg, hvad et sådant netværk betyder, da jeg selv var med til at oprette et for 40 år siden, da jeg fik min søn med Downs syndrom. Store dele af dette netværk fungerer stadigvæk, og mange har fået personlige venner gennem det.

Ved temadagens start var der kun en enkelt, der var medlem af LEV, ved dagens afslutning var alle medlem af LEV Holbæk! Der blev fremsagt ønsker om lignende møder fremover med emner, som skal målrettes børn under skolealderen.

Det var en fantastisk dag, hvor man efterfølgende har haft svært ved at få armene ned igen. Så kom ikke og sig, at de unge forældre ikke vil være med i LEV, når bare man møder dem der, hvor de er, og imødekommer de behov, de har.

Det bliver absolut ikke sidste gang, vi holder sådan en temadag i LEV Holbæk. Og ideen er hermed også givet videre til andre kommunekredse i LEV.

"Man kan blive fristet til at vende sådanne følelser ryggen, men det forsvinder de ikke af. Tværtimod! Hvordan bliver vi bedre til at gå efter glæden og øget livslyst med god samvittighed – til gavn for hele familien?"

LEV-kontakten

Regionalt opdelt

1000 - 2990

Styrke til at være noget for andre

www.sl.dk

SOCIALPÆDAGOGERNE

4000 - 4990

JN-VVS

v/Jesper Nielsen

Åmosevej 84 • 4440 Mørkøv
Tlf. 40 21 91 94

Oplev lamaerne
på vandretur og besøg.

En stor oplevelse
for børn og voksne.

www.ebeltoftlamaer.com
Dråby Strandvej 5 • 8400 Ebeltoft
☎ 40 47 39 32 • ☎ 86 30 00 34
info@ebeltoft-lamaer.com

9000 - 9990

Studievej 5 • 9400 Nørresundby
Tlf. 98 17 76 77 • vuk-aalborg.skoleporten.dk

CURACON

Vi tilbyder gratis

CURACON A/S
Marielundvej 48 B • 2730 Herlev
E-mail info@curacon.dk • www.curacon.dk
Telefon (+45) 44 53 24 60

6000 - 6990

INTERNATIONAL TRANSPORT & EXPEDITION

**AUTOTRANS
KOLDING A/S**

Korsvej 9 - 6000 Kolding - Tlf. 76 32 25 25
Web-site: www.atk.dk - E-mail: atk@atk.dk

Ziegler Service

Storkøkken Service Aut. kølefirma
• Reparation • Salg • Service • Indretning
Salg af professionelt rengørings- & storkøkkenudstyr

Døgnåbent - Døgn tlf. 40 58 27 72

Hørby Allé 11 - 2770 Kastrup
32 50 27 72

7000 - 7990

CSV vejle

Center for specialundervisning for unge og voksne

STU

Særlig Tilrettelagt Ungdomsuddannelse

Solsikkevej 6 - 7100 Vejle
Tlf. 76 81 55 55 - www.csv-vejle.dk

Højholt Rådgivende Ingeniør ApS

Frisdals Allé 12 • 9500 København S
Tlf. 98 12 98 12

8000 8990

Paul Mathiesen er et kvalitetsbevidst firma, hvor vi klarer alle udfordringer med jordarbejde, græsplæner, betonrenovering samt kloakarbejde i samarbejde med autoriseret kloakmester.

Vi er specialister indenfor
brølægningsarbejde som
belægning af indkørsel,
terrasse, trapper osv.

Endvidere udfører vi alle
tænelige mindre opgaver
indenfor murerfaget.

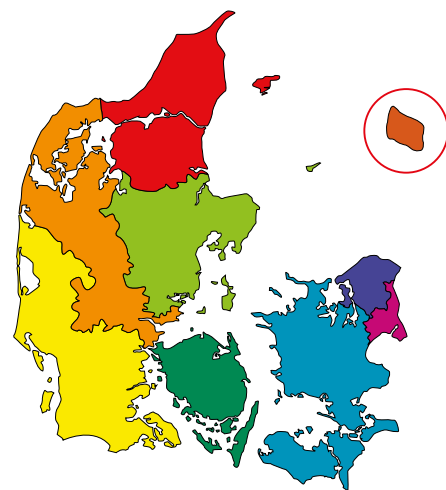
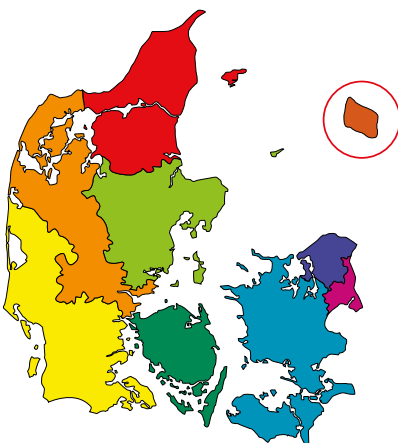
Paul Mathiesen

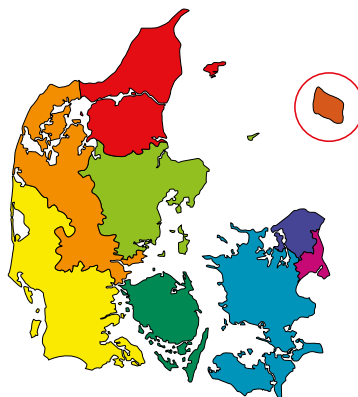
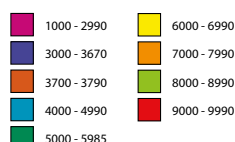
Ring 20 70 31 98

Teglvangenget 54 Als
9560 Hadsund
Tlf. 98 58 18 58
www.hvem-kan.dk

Den selvejende institution
HVEM • KAN
Voksen-socialt opholdssted

P-PLADSER TÆT PÅ
FIND DEM PÅ Q-PARK.DK

Totalentreprise

Vi har mange års erfaringer i at løse alle typer opgaver, i en meget varierende bygningsmasse.

Vores kunder er blandt andet:

- Offentlige myndigheder
- Boligforeninger, såvel almenyttige som private
- Rigshospitalet
- Kastrup Lufthavn,
- Kommuner
- Skoler og institutioner,
- En række store og små erhvervsvirksomheder

Vi gir dig en professionel behandling, uanset opgavens omfang og kompleksitet.

Det handler om tillid og kompetence.

HRH totalentreprise
Herstedøster Skolevej 16
2620 Albertslund
43 43 77 22

ALBERTSLUND TØMRER OG SNEDKER A/S

- Tømrer- og snedkerarbejde
- Totalentreprise
- Projekt koordinering
- Bygningsrenovering
- Nyt køkken eller bad
- Nye vinduer eller døre
- Isolering
- tagarbejde

HRH MALERSERVICE A/S

- Maling af vægge/ lofter / træværk / gulve/rør m.v
- Alle former for udvendigt malerarbejde.
- Armering/spartling af gips vægge/ lofter
- Forsikringsopgaver

HRH AUTO OG DÆKSERVICE A/S

- Forsikringskader
- Service
- Alle reparationer
- Flådekoncept
- Dækskift
- Rustarbejde

SIGN DOT A/S

- Autoreklame
- Folieindpakning
- Facadeskilte
- Pyloner
- Byggeskilte
- Bannerreklamer
- Logoer

HRH MURER A/S

- Vedligeholdelse
- Renovering
- Tilbygning/nybygning
- Totalentreprise
- Badeværelser
- Køkken
- Pudsning og filsnig
- Stormskader
- Terazzo

HRH EL A/S

- Energigigtig belysning
- Alarm
- Sikring
- Totalentreprise
- Termografering
- El tjek

HRH SMED

- Svejsning
- Jern
- Aluminium
- Klip og buk
- Valsning
- Flammeskæring
- Rustfrit stål
- Støbejern

HRH GLARMESTER A/S

- Specialopgaver i glas
- Renovering
- Tilbygning/nybygning
- Totalentreprise
- Spejle
- Butiksfacader
- Glasfacader

VVS & VARMETEKNIK A/S

- Reparation af rør- og vandskader
- Udskiftning af armaturer
- Faldstammer og rørarbejde
- Installering og servicering af fjernvarme
- Installering og servicering af gulvvarme
- Ventilation
- Kloak og slamsugning

HRH GARTNER OG EJD.SERVICE A/S

- Pleje af grønne områder
- Viceværtsfunktion
- Ejendomsservice
- Sten- og fliseopgaver
- Gartneropgaver
- Asfaltarbejder

RAVN ALU Vinduer

Efter at have vundet et EUudbud på udskiftning af alle vinduespartier på Rigshospitalet, besluttede HRH at starte en dansk vinduesproduktion i Albertslund.

J. G. Service ApS

v/John G. Larsen - Vester Vase 4 - 9280 Storvorde

Telefon 20 40 03 06

Autolifte • Kompressorer

Pressere • Trykluftanlæg

Lovpligtig eftersyn af autolifte og trykluftbeholdere

Vidtskuevej 20
Postboks 110 • 7100 Vejle
Tlf. 76 42 57 00 • www.hpfrugt.dk

Jans Gulvafslibning ApS

Guldborghave 50 • 4862 Guldborg
gulvmanden@tdcadsl.dk
www.jansgulvafslibning.dk
Tlf. 29 62 63 86

Helle for fællesskab og udvikling

Efterskoleophold for sent udviklede unge

Kom og vær en del af vores fællesskab og mød nye venner.

Du møder en prøvofri skole med praktiske og kreative værksteder og hvor vi sammen har fokus på din personlige udvikling og livsglæde.

Læs meget mere om vores tilbud på:
www.efterskolenhelle.dk

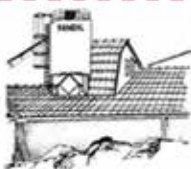

RANDAL Cementvarefabrikken

Cementvarefabrikken Randal A/S
Egeskovvej 161 7000 Fredericia
Tlf. 7592 0822
Fax: 7591 0858
www.randal.dk

Cementvarefabrikken RANDAL blev grundlagt i 1919. Virksomheden beskæftiger ca. 10 medarbejdere, og der fremstilles et bredt udvalg af betonvarer.

Sålbænke • Overligger • Sejler • Altanelementer • Trapper

“Skal vi finde dit næste job – eller din næste medarbejder?”

Anette Høeggaard Hansen
Afdelingsleder, JKS Vejle

Tag en snak med dit lokale vikar- og rekrutteringsbureau

Vi har et landsdækkende netværk og 20 års erfaring. Kontakt os på telefon 75 840 880 og få mere at vide om fordelene ved et samarbejde med JKS – uanset om du søger nyt arbejde eller nye medarbejdere.

vikar | rekruttering | projektmedarbejdere | outplacement | HR-løsninger

medarbejdere til tiden

Helsekosten Bornholm

Stort udvalg i
økologiske lokalt
producerede
produkter

Lille Torv 3, 3700 Rønne - Tlf. 56 91 46 05 - helsekosten@privat.dk
www.helsekostenbornholm.dk

PRESSALIT[®] care

www.pressaliticare.dk

BOSTEDET DYSEMUSEN

Dyssemosevej 9 • 4760 Vordingborg
Tlf. 55 38 20 55 • www.bostedetdyssemosen.dk

21'eren

**3-årig STU for 16-25 årige
Med eller uden botilbud**

Goldschmidtsvej 12
4760 Vordingborg
Tlf. 55 34 07 30
www.enogtyveren.dk

**Mød os på "Ud i fremtiden"
21. og 22. september 2016**

OLIGOFRENIKLINIKKEN

Oligofreniklinikken er et nyåbnet psykiatrisk tilbud udenfor det offentlige behandlingssystem, som henvender sig til alle borgere, herunder udviklingshæmmede mennesker.

Konsultation efter aftale.
Kurt Sørensen
fhv. overlæge, speciallæge i psykiatri

Strandbyvej 9 • 8240 Risskov
Tlf. 86 17 68 86/40 93 58 79
info@oligofreniklinikken.dk
www.oligofreniklinikken.dk

Ingen sygesikrings-
overenskomst

BO&JOB UDDANNELSEN HORSENS

Et tilbud til unge over 18 år, som ikke umiddelbart kan gøre brug af det ordinære uddannelsessystem.

Vi introducerer til arbejdsmarkedet gennem praktikker hos lokale virksomheder.

I små bofællesskaber vejledes de unge i at bo selv - og vi tilstræber, at de unge på sigt bliver mest muligt selvhjulpne. Der arbejdes med individuelle forløb, som i et helhedssyn tilgodeser den enkeltes ressourcer personligt, fagligt og socialt.

Vi arbejder ikke med kriminalitets- og misbrugsproblemer.

Nørrebrogade 9 • 8700 Horsens
Telefon 7560 1020
www.boogjobuddannelsen.dk

DILLES HOLM - et liv på egne betingelser

Salimorvej 1 • 4874 Gedser
Tlf. 54 16 37 37 • www.dillesholm.dk

Ortopædisk håndskomageri

Conny Guldback

Danmarksgade 20
6700 Esbjerg
Tlf. 21 26 23 88
orto-sko@bbsyd.dk
www.ortosko.dk

Kom og se de flotte røde Brandbiler

Jysk Brandmuseum
Dæmningen 2, 8620 Kjellerup v/Silkeborg
Telf.: 24 49 80 90 www.jyskbrandmuseum.dk

Aflastningshjemmet Rendberg

et tilbud til udviklingshæmmede voksne og børn

Rendbjergvej 9
6320 Egernsund
Tlf. 74 44 23 52

HUSET MED DE TRE SCENER

- og mere end 100 kulturarrangementer om året

Se vores spændende program på akkc.dk

Europa Plads 4, Aalborg · Tlf. 9935 5566

Epi-Care® free epilepsialarm

- sikreste løsning ved krampeanfald.

Tryghed døgnet rundt

Ny armbandsalarm giver tryghed for, at alvorlige anfald ikke overses. Epi-Care free kan anvendes døgnet rundt. Enkelt og bekvemt. Ingen indstillinger, nem at bruge, får til brug indendørs eller som mobil.

Klinisk testet

Epi-Care® free epilepsialarm er afprøvet i en stor, uafhængig hospitalstest. Testen viser, at alarmer med stor sikkerhed fanger tonisk/kloniske anfald både under søvn og i vågne timer.

Læs om den kliniske test på vores hjemmeside, og se video om brug af alarmer.

**Danish Care
Technology ApS**

Energivej 3, 4180 Sorø
Telefon 5850 0565
www.danishcare.dk
info@danishcare.dk

UNGDOMSUDDANNELSESCENTER MAGLEMOSEN

Ungdomsuddannelse under STU

Ungdomsuddannelsescenter Maglemeden er et uddannelsesstilbud til unge mennesker mellem 16 og 25 år. Uddannelsesstilbuddet gives til unge udviklingshæmmede, der efter endt grundskoleundervisning, fortsat har behov for specialundervisning, værkstedsaktivitet eller tilsvarende som forberedelse til voksenlivet og som ikke kan indgå i de ordinære uddannelsesstilbud. Der kan tilrettelægges særlige forløb under Lov om specialundervisning for voksne.

- Individuelt tilrettelagt uddannelsesstilbud
- Undervisningsaktiviteter, eksterne praktikforløb, liniefag
- Sociale og pædagogiske aktiviteter
- Optagelse kan foregå løbende

Magleparken 1 • 2750 Ballerup • Tlf. 44 77 61 01 • maglemeden@balk.dk • www.maglemeden.dk

Job til alle

klapjob.dk

**Er du på førtidspension
eller ved at være færdig
med en STU? Og kunne
du tænke dig et job?
Så kontakt KLAP...**

Job til førtidspensionister

Et projekt under
**Landsforeningen
LEV**

KLAP (kreativ langsigtet arbejdsplanlægning) er et projekt under Landsforeningen LEV, der arbejder for at skaffe skånejob til mennesker med kognitive vanskeligheder. KLAP har en række landsdækkende aftaler med virksomheder om at skabe jobmuligheder, ligesom vi har et landsdækkende team af jobkonsulenter som er klar til at hjælpe. KLAP har bl.a. samarbejde med Sunset Boulevard, McDonalds, Irma, Rema 1000, Silvan, Matas, Færgen, Bilka, Føtex, Steen & Strøm, Danske Diakonhjem, Region Nordjylland og Region Midtjylland.

**SIKKERHEDEN
LIGGER I
DETALJERNE**

SIKOM Danmark A/S -
Avanceret overvågning
og sikkerheds løsninger
til større offentlige og
private virksomheder.

Adgangskontrol
Brandalarmering
Perimeter sikring
Santaleansik
Talevarsling
Video overvågning
Tyverialarm

SIKOM
DANMARK A/S

Rådgivning - Projekttering - Systemintegration.

SIKOM Danmark A/S • Tel. +45 8764 6000 • Besøg os på www.sikomdanmark.dk

Opholdssted og Botilbud

**Botilbud
Feddet**

Tinghøjgade 69 • 9493 Saltum • Tlf. 9888 4405 • www.botilbud-feddet.dk

**Alle har ret
til fællesskab**

*"vi arbejder målrettet med
inklusion af unge med særlige
behov til alle mulige aspekter
af samfundets fællesskaber."*

Læs mere på
www.stugreve.dk

Kontakt leder Trine Dandanell tlf. 24 80 26 57 eller 43 97 31 80

STU GREVE

MARJATTA

Tilbud til mennesker med udviklings-
forstyrrelser og udviklingshæmning:
Skolehjem, ungdomsuddannelse,
voksencentre og værksteder

Strandvejen 15 • 4733 Tappernøje • Tlf. 55 96 51 19
E-mail: marjatta@marjatta.dk • www.marjatta.dk

Boformen Gaia

Præstevænget 3A • 9320 Hjallerup
Tlf. 98 28 30 20 • www.gaiabo.dk

**NAVNE
LAPPER®.dk**

Botilbud for voksne
udviklingshæmmede

Knabergaarden 4, 1. sal
9620 Aalestrup
Tlf. 40 26 66 90
neh@vesthimmerland.dk

**VESTHIMMERLANDS
KOMMUNE**
- lyset vil os gøre en forskel

Navigatio

**Har du et barn
med autisme, ADHD eller udviklingshæmning?**

Er det en udfordring at få hverdagen til at hænge sammen?
Er det svært at navigere i samarbejdet med det offentlige
og skolen?

Navigatio kan være med til at skabe overblik,
reducere stress, målrette indsats og tydelig-
gøre jeres hverdag for samarbejdspartnere.

Kontakt mig og få en uforpligtende snak
om jeres situation og hvordan jeg evt.
kan jeg hjælpe jer.

Se mere på
www.hanskastbjerg.dk
60 54 00 74

LEV Holbæk inviterer til fyraftensmøde om FØRTIDS- PENSION

Torsdag den 15. september kl. 17

Temaer på mødet bliver:

- Når førtidspension er det soleklare svar
- Hvad er "glatte sager"?
- Hvad skal man være opmærksom på ved ansøgning om førtidspension?
- Hvornår skal man starte en pensionssag op?

Oplæg ved specialkonsulent Susan Brinck, Holbæk Kommune.

Hvordan ser LEV på det at søge førtidspension, og hvordan opleves det i LEVs rådgivning?

Oplæg ved socialvejleder i LEV, Mithi Albrichtsén.

Sted: CSU-Holbæk, Seminarieparken 2.

LEV byder på en sandwich og øl eller vand.

**Tilmelding senest den 9. september
til Mogens på mail:
mogenshansen49@gmail.com
eller på tlf. 2149 5389.**

FORMANDSVAGL — derfor stiller jeg op

Sytter Kristensen, LEVs nuværende formand, genopstiller ikke, når der den 5.-6. november blandt andet står valg af landsformand på programmet på LEVs ordinære repræsentantskabsmøde.

Potentielle kandidater skal ifølge LEVs vedtægter meddele deres kandidatur senest fire uger før, at repræsentantskabsmødet finder sted.

Kandidater, der skriftligt har tilkendegivet, at de stiller op, har mulighed for at præsentere sig selv og de mærkesager, de vil kæmpe for som formand, i det LEV-blad, der udkommer medio oktober. Deadline for indsendelse af indlægget er den 20. september. Skriv max 1½ side og send det til redaktion@lev.dk.

Hold dig orienteret om LEVs repmøde på lev.dk

LEV afholder ordinært repræsentantskabsmøde lørdag den 5. og søndag den 6. november 2016. Her skal de delegerede blandt andet fastlægge visioner og handleprogram for LEVs virke de kommende fire år. Der er også valg af formand, forretningsudvalg og hovedbestyrelse på programmet.

14 dage før repræsentantskabsmødet finder sted, kan du på lev.dk se alle indkomne forslag og kandidater, der skriftligt har tilkendegivet, at de stiller op, har.

KREDSCAMP Efterår 2016

Som noget nyt afholder LEV i år kredscamp to gange. På camp nr. to bevæger vi os for første gang væk fra Høje Taastrup. Denne gang bliver kredscampen nemlig afviklet på Fyn.

Den seneste kredscamp i foråret handlede om de handicappolitiske værdier og fokussagen om førtidspension. Det bliver der nu fulgt op på med information om forhandlingerne om en revision af Servicelovens voksenbestemmelser. Der er meget på spil i form af værdier og principper. Fokussagen kommer der også en kort status på.

Eftermiddagens program er et tema om STU'en, der nu har eksisteret i ti år. LEV har stået for tilblivelsen af rapporten "Ti år med STU. Ungdomsuddannelse for unge med særlige behov - historie, erfaring og status". Rapportens resultater vil blive gennemgået, og der vil være mulighed for spørgsmål og debat. Desuden er der problematikker i forbindelse med STU, som hænger sammen med fokussagen om førtidspension.

Tid: Lørdag den 24. september kl. 10.00 - 16.00
Sted: Severin Kursuscenter, Skovsvinget 25, 5500 Middelfart

Tilmelding: Senest fredag den 16. september 2016 på tilmelding@lev.dk

Betaling: Arrangementet er gratis at deltage i for bestyrelsesmedlemmer i kredsene og de tilsluttede foreninger.

Fejl stiger støt i afgørelser om specialundervisning i folkeskolen

Mængden af formelle fejl i de sager, som Klagenævnet for Specialundervisning behandler, stiger støt år efter år. Det fremgår af Nævnets årsrapport for 2015, som er udkommet her i 2016.

Nævnet vurderer klager over kommunale afgørelser om specialundervisning og specialpædagogisk bistand. Der ses en stigning i klager over specialundervisning i folkeskolen på 23 procent.

Ser man på det samlede antal sager, begik kommunerne formelle fejl i 78 % af dem. I 2014 var fejlprocenten 76 %, mens den i 2013 var 70 %. Den hyppigste fejl er, at afgørelserne er "mangelfuldt eller i værste fald slet ikke begrundet over for borgeren", som det hedder i årsrapporten. KL's Børne- og Kulturchefforening vil have konkret kommunalt fokus på, at fejlprocenten nedbringes.

Klagenævnet for Specialundervisning har i flere sager om forsømmelighed været nødt til at gøre det klart for kommuner, at der også i 10. klasse skal være tilbud om specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand.

Rapporten findes på www.klagenævnet.dk

Virker kurset i medborgerskab?

LEV Bladet omtalte i marts en kursuspakke om medborgerskab for mennesker med udviklingshæmning. Socialstyrelsens materiale blev i bladet omtalt som umiddelbart indbydende. Men er det også indholdsmæssigt egnet til formålet? Styrelsen har selv stået for en erfaringsopsamling blandt såvel undervisere som kursister i ti kommuner. Stikord til konklusionen er, at både undervisnings- og øvelsesmateriale er anvendeligt og forståeligt, men bør tilpasses og optimeres.

Erfaringsopsamlingen har ifølge Socialstyrelsen sigtet på at udvikle og tilpasse kurset til målgruppen. Et 'formativt sigte' kalder Styrelsen det. Kurset er et fire ugers forløb for voksne på beskæftigelses- samt aktivitets- og samværstilbud. Kursusprogrammet er udarbejdet i tæt samarbejde med de ti kommuner, der har afprøvet kurset.

Både undervisere og deltagere vurderer, at deltagerne via kurset har opnået øget viden og færdigheder i medborgerskab og egne grundlæggende rettigheder. Begge grupper vurderer, at hovedparten af de enkelte øvelser i kursusmaterialet er anvendelige og forståelige for deltagerne. Afprøvnningen viste, at det er centralt at kunne tilpasse materialet til den konkrete deltagergruppe, og at inddrage situationer og eksempler fra deltagerens egen dagligdag. Desuden er det ifølge underviserne vigtigt, at tilbuddene informerer og samarbejder med bosteder/pårørende om kurset.

I alt har 151 borgere deltaget i afprøvnningen, og foreslåede forbedringer er indarbejdet i det endelige kursusmateriale.

Læs mere på: socialstyrelsen.dk/udgivelser/kursus-i-medborgerskab-erfaringer-og-resultater

Danmarks første aflastningshjem

Rendbjergghjemmet i Egersund har nu i 40 år tilbudt aflastning til familier med en udviklingshæmmet søn eller datter. Det markeres blandt andet med bogen "Rendbjerg – hjemmet & ånden, 40 års aflastning i et samfund i forandring".

Foromtale af bogen beskriver tiden, hvor aflastningshjemmet blev stiftet, som en periode, hvor "der er et opgør med en dyster og skamfuld fortid med umenneskelig behandling af mennesker med handicap. En tid, hvor forældre blev opfordret til at skille sig af med deres handicappede børn, glemme alt om dem og skynde sig at få et nyt. Børnene blev herefter interneret, medicineret, fikseret, pacificeret, umyndiggjort og tvangssteriliseret på centralinstitutioner. For alles bedste, for man vidste ikke bedre.

Men flere og flere plejere, forældre og andre ildsjæle begyndte at gøre oprør og kæmpe for bedre forhold. Rendbjergghjemmet blev skabt af dedikerede, utrættelige ildsjæle i kærlighed til nogle børn, hvis sag ingen tidligere havde talt.

Åndssvage kaldte man dem dengang. Og åndssvageforsorgen stod foran en voldsom udvikling og forandring. Forældrene ønskede en ny slags opholdssted for deres børn. Et sted uden tvang, straf og fiksering men med omsorg og tryghed. Det var en lang, sej kamp at etablere Danmarks første aflastningshjem. Og det var en endnu længere kamp for ildsjælene bag at bevise Rendbjergghjemmets eksistensberettigelse de første år.

Meget har ændret sig siden da. Bevillingerne. De fysiske rammer. Pædagogikken. Brugerne. Personalet. Samfundet. Lovgivningen. De 40 år på Rendbjergghjemmet tegner ikke bare et billede af socialpædagogikkens udvikling. Men også af Danmark og danskerne. Set fra et lille hjørne af Danmark, hvor ånden ikke er svag men stærk og levende."

Rendbjerg - hjemmet & ånden, 40 års aflastning i et samfund i forandring
52 sider

TEMA PÅ VIDENSPORTALEN OM VOKSNE MED UDVIKLINGSHÆMNING

Der er i juni blevet lagt et nyt tema med viden om voksne med udviklingshæmning på Vidensportalen. I temaet omtales blandt andet en afprøvning og evaluering af en igangværende socialpædagogisk indsats.

Vidensportalen indeholder socialfaglig information om undersøgelser, indsatser, praksiserfaringer, udvik-

lingsprojekter samt baggrundsviden i form af relevant statistik. I temaet om udviklingshæmning oplyses blandt andet om, hvor stor en gruppe det er i Danmark, og om de hyppige 'ledsagesygdomme' som eksempelvis spastisk lammelse, epilepsi, sansedefekter, misdannelser, adfærdsforstyrrelser eller psykiske handicap. Der omtales og linkes desuden til de af Socialstyrelsens satspuljeprosjekter, der har indsatser målrettet voksne med udviklingshæmning.

Der er i temaet også redegjort for anvendte metoder såsom anerkendende pædagogik og neuropædagogik, som anvendes i stort omfang ude i boligtilbuddene og kan tilpasses den enkelte borgers behov og funktionsniveau. Der omtales en igangværende afprøvning på længerevarende (og lignende) botilbud af et socialpædagogisk koncept kaldet KRAP (Kognitiv, Ressourcefokuseret og Anerkendende Pædagogik).

Hele temaet kan du finde her: vidensportal.dk/handicap/voksne-med-udviklingshaemning

Psykiatriske problemer hos stadigt flere med udviklingshæmning

Det kræver ekstra viden at hjælpe mennesker med udviklingshæmning (oligofreni), hvis de oveni har psykiatriske problemstillinger. Silkeborg Kommune vil styrke indsatsen på dette felt. Der er ansat en oligofreni-psykiatrisk konsulent, som skal igangsætte en indsats i samarbejde med Region Midtjylland.

Projektet tager blandt andet udgangspunkt i en politisk sundhedsaftale om indsatsen i Region Midtjylland angående udviklingshæmning med psykiatrisk overbygning. Der ønskes en styrkelse af indsatsen, fordi der foregår en "opgaveglidning fra behandlingspsykiatrien til socialpsykiatrien, som blandt andet har medført et øget behov for (kommunal) indsats "og for styrket faglighed på dette felt.

Ifølge en ny projektkonsulent, som har speciale på psykiatriområdet, var fokus tidligere, at adfærden var et resultat af udviklingshæmningen og derfor ikke noget, man kunne gøre så meget ved. Det er vigtigt at sikre, at udviklingshæmmede borgere med psykiatriske lidelser oftere og tidligere i forløbet modtager den rette behandling.

Ifølge Silkeborg Kommunes oplysninger optræder psykisk sygdom med langt større hyppighed blandt mennesker med udviklingshæmning end i 'normal'befolkningen. Jo sværere udviklingshæmning, jo større er sandsynligheden for en psykisk sygdom. Det skønnes ifølge projektbeskrivelsen, at "cirka halvdelen af udviklingshæmmede beboere i boformer har adfærdsforstyrrelser eller egentlige psykiske sygdomme. Derudover forventes det, at antallet af mennesker med udviklingshæmning og behov for psykiatrisk behandling vil være stigende".

Projektbeskrivelsen kan findes på silkeborgkommune.dk.

Overhalet af min diagnose

- Ingen steder at hænge min identitet

"Huset på hovedet er bogen for dig, der føler dig alene med alle de stærke modsatte følelser, som er forbundet med at få et barn, der ikke er som de andres".

Sådan hedder det bag på omslaget af en bog skrevet af Lykke Baran. Som sundhedsplejerske har hun haft muligheden for at se ind i tusindvis af sunde og raske børns øjne. Efter selv at have fået et barn med handicap, søger hun med sin datter et fredfyldt sted, hvor de helt og fuldt kan være sig selv – og inviterer andre til det samme.

'Tankestrømme' kalder Lykke Baran sine tekster, der er beregnet på pårørende og fagpersonale. I en af de 73 tankestrømme lyder det således:

FRIT HANDICAP

Intet i vejen med mig
Får først et handicap
i mødet
med samfundet
Alle de normer og krav
at leve op til
Ikke noget jeg ønsker
Overhalet af min diagnose
Ingen steder at hænge min identitet

Samfundet trykker på mine røde knapper
Effekterne er mange
Nødt til at forholde mig til det
nogen kalder et handicap
En klæbrig mærkat
jeg ikke tager på mig

Folk med angst
Tar' afstand
Jeg griber brændenælderne
Holder smerten inde
Ingen forstår det sår
at blive behandlet anderledes...

Jeg kan ikke kopiere dig
for jeg er mig
Min sjæl er ren
Mine tanker er frie
Bestemmer selv,
hvor jeg vil hen
på frihedsrejse

Lykke Baran: Huset på hovedet; Forlaget Blue Page 2015, 173 sider. Pris kr. 236 (inklusive kr. 37 i porto).

www.husetpaahovedet.dk

LANDSFORENINGEN LEV

– udvikling for udviklingshæmmede

LANDSKONTOR:

Blekinge Boulevard 2, 2630 Taastrup
Telefon: 3635 9696
E-mail: lev@lev.dk
Web: www.lev.dk

KONTOR- OG TELEFONID:

Mandag til torsdag: 9.00-16.00
Fredag: 9.00-13.00
Bankkonti i AL-Bank:
5332 0245 153 (gaver og bidrag)
5323 0382 733 (kontingenter m.v.)

LANDSFORMAND:

Sytter Kristensen
Tlf. 4016 8044
e-mail: sk@lev.dk

NÆSTFORMAND

Tonny Mortensen
Tlf. 2168 6273
e-mail: tm@lev.dk

LEV BLADET:

Nr. 5/65. årgang 2016
ISSN: 1903-7937

PROTEKTOR:

Hendes Majestæt
Dronningen

MEDLEM AF:

Inclusion International
NSR – Nordisk Samarbejdsråd

ANSVARSHAVENDE REDAKTØR:

Sytter Kristensen

REDAKTION:

Arne Ditlevsen, Sytter Kristensen,
Jeppe Sørensen, Hans Andersen,
Lars Ege, Thomas Gruber

FORSIDEFOTO:

Hans Juhl

STOF TIL BLADET SENDES TIL:

Blekinge Boulevard 2, 2630 Taastrup
Telefon: 3635 9696
Telefax: 3635 9697
E-mail: redaktion@lev.dk
Indsendte bidrag afspejler ikke
nødvendigt LEVs holdninger.

DEADLINE:

Deadline for LEV 6 er den
10. september. Bladet udkommer
medio oktober.

ANNONCEKSPEDITION:

FL Reklame
Damgårdsvej 46, Gram
8660 Skanderborg
Tel. 8793 3788
Email: fl@flreklame.dk

OPLAG:

8.000 stk.

LAYOUT OG TRYK:

Synergi Reklamebureau Webbureau

LEVS RÅDGIVNINGSTJENESTE:

Mandag, tirsdag, onsdag: 10.00-12.00.
Ring på tlf. 8038 0888.
LEV betaler samtalen.
E-mail: raadgivningen@lev.dk

Assens/Middelfart/Nordfyn

Ingrid Rasmussen
Tlf. 6445 1562
e-mail: ingrid.rasmussen@kabelmail.dk

Billund

Mette Andersen
Tlf. 2870 3091
e-mail: flintemarken@gmail.com

Bornholm

Henrik Stilling
Tlf. 2617 0829
e-mail: hstilling@gmail.com

Djursland

Per Sørensen
Tlf. 8639 4881
email: sorensen.ahorn6@mail.tele.dk

Dragør/Tårnby

Tina Greve
Tlf. 6071 4705
e-mail: tina-greve@hotmail.com

Egedal

Jane Villemoes
Tlf. 4031 7597
e-mail: janevillemoes@msn.com

Esbjerg/Fanø

Dorthe Højriis Thomsen
Tlf. 5230 8771
e-mail: dhtprivat@mail.dk

Favrskov/Skanderborg

Lone Thykær
Tlf. 8691 1070
e-mail: levesbjergfano@gmail.com

Faxe/Vordingborg/Stevns

Winnie Lindner Pedersen
Tlf. 2945 8313
e-mail: winnie_lindner@mail.tele.dk

Fredensborg/Hørsholm/Rudersdal

Flemming Sundt
Tlf. 4586 1707
e-mail: flemmingsundt@gmail.com

Frederiksberg

Kirsten Bartroff
Tlf. 3871 3158
e-mail: kirsten.bartroff@kreds.lev.dk

Furesø

Sine Holm
Tlf. 4498 4454
e-mail: sine.holm@biomerieux.com

Fåborg-Midtfyn/Ærø

Ulla Stick
Tlf. 6268 1987
e-mail: ulla.stick.kredslev@mail.dk

Gentofte

Jens Christian Pedersen
Tlf. 3968 2056
e-mail: jcpedersen@gmail.com

Gladsaxe

Alice Rasmussen (kontaktperson)
Tlf. 3969 5852
e-mail: alice.rasmus@webspeed.dk

Greve

Allan Jørgensen
Tlf. 4390 8963
e-mail: allan_joergensen@mail.dk

Haderslev

Solvej Laugesen
Tlf. 7484 1665
e-mail: solvej1954@gmail.com

Hedensted/Horsens

Dorrit S. Haulrich
Tlf. 7589 7919
e-mail: dokinira@hotmail.com

Helsingør

Jacob Svendsen
Tlf. 4922 6162
e-mail: jacob.svendsen@pol.dk

Herlev

Malene Hyldekrog
Tlf. 2467 3179
e-mail: malene@hyldekrog.dk

Hillerød/Allerød

Dorthe Kann
Tlf. 4826 1050
e-mail: dkann@dadlnet.dk

Holbæk

Morten Løvschall
Tlf. 5128 3917
e-mail: morten@lovschall.name

Høje Taastrup

Erik Petersen
Tlf. 2211 3430
e-mail: svane1@post11.tele.dk

Kalundborg

Søren Hansen
Tlf. 5950 7416
e-mail: sdh@dbmail.dk

Kerteminde

Laurits Nielsen
Tlf. 6534 1509
e-mail: lauhed1@gmail.com

Kolding

Inge Stausholm
Tlf. 7553 1320
e-mail: inge@istausholm.dk

København

Danielle Pröschold
Tlf. 4013 7016
e-mail: danielle@proschold.dk

Køge

Claus Nielsen
Tlf. 5628 3428
e-mail: claus.e.nielsen@gmail.com

Lolland-Falster

Kari Nordeide
e-mail: kari.nordeide@gmail.com

Morsø

Lone Øst
Tlf. 9776 4698
e-mail: zenofexxx@sol.dk

Nyborg

Ole Skovsbøll
Tlf. 4029 6097
e-mail: skovsboell@hotmail.com

Næstved

Hanne Kristensen (kontaktperson)
Tlf. 2291 5746
e-mail: larskristensen@stofanet.dk

Odder/Samsø

Tom Møller Jensen
Tlf. 3020 9133
e-mail: tom.m.jensen@gmail.com

Odense

Ib Poulsen
Tlf. 5386 1402
e-mail: ib.poulsen@gmail.com

Odsherred

Dorthe Pedersen
Tlf. 2120 8284
e-mail: dorthepedersen@hotmail.com

Randers

Preben Schmidt
Tlf. 8640 2217
e-mail: preben@achtenschmidt.dk

Ringsted

Mona Williams
Tlf. 5764 3584
e-mail: lev.ringsted@gmail.com

Roskilde/Lejre

Bjørn Lykke Sørensen
Tlf. 6172 0976
e-mail: bohls29@gmail.com

Rødovre

Tom Olsen
Tlf. 2021 3651
e-mail: tom-riechmann@post.tele.dk

Silkeborg

Anders Christensen
Tlf. 8684 6221
e-mail: anderschristensen1976@gmail.com

Skive

Jørn Bruun
Tlf. 3023 5517
e-mail: bruun.skive@youmail.dk

Slagelse/Sorø

Gitte Larsen
Tlf. 2853 1309
e-mail: gla@atttheweb.dk

Solrød

Carsten Wærns
Tlf. 5614 4125
e-mail: waerens@webspeed.dk

Svendborg/Langeland

Frank E. Jensen
Tlf. 6222 1490
e-mail: edelberg@stofanet.dk

Sønderborg

Finn Schmidt (kontaktperson)
Tlf. 2532 0805
e-mail: fluefinn43@gmail.com

Tønder

Jens Ellekjær
Tlf. 7472 4094
e-mail: je@kreds.lev.dk

Varde

Ole Lennart
Tlf. 2170 0359
e-mail: familien-lennart@mail.dk

Vejle

Finn Nygaard
Tlf. 7552 4740
e-mail: finn@asbovej.dk

Vejle

Kirsten Marie Sørensen
Tlf. 2176 3921
e-mail: ksorensen@stofanet.dk

Vendsyssel

Fridolin Laager
Tlf. 6146 8087
e-mail: laagerf@gmail.com

Vestegnen

Niels Tobiasen
Tlf. 2420 1624
email: lev.vestegnen@kreds.lev.dk

Vestjylland

Kurt Veise
Tlf. 6140 9025
e-mail: kurt.veise@lev-vestjylland.dk

Viborg

Susanne B. Andersen
Tlf. 2822 0596
e-mail: susannebandersens5@gmail.com

Aabenraa

Calle Bork Thams
e-mail: callethams@gmail.com

Aalborg/Himmerland

Anders Hind
e-mail: hindanders@gmail.com

Aarhus

Anni Sørensen
Tlf. 2628 3083
e-mail: anni.soerensen6@skolekom.dk

Angelmanforeningen i Danmark

Lene S. Kongpetsak
Tlf. 5380 0284
e-mail: lenesommer@kongpetsak.dk
www.angelman.dk

Danske Døvblindfødtes Forening

Vibeke Faurholt
Tlf. 9885 4332
e-mail: faurholt@mail.tele.dk
www.ddbf.info

Dansk Forening for

Tuberøs Sclerose

Liselotte W. Andersen
Tlf. 8627 7714
e-mail: brandersen@webspeed.dk
www.tsdanmark.dk

Den danske CDG-forening

Pia Seitzberg
Tlf. 4634 1546
e-mail: johnnymadsen@email.dk
www.cdg.dk

Handicappede børn og unge uden diagnose

Anja Grevinge
Tlf. 6178 0508
e-mail: formand@hbud.dk
www.hbud.dk

Landsforeningen for Rubinstein-Taybi Syndrom

Karin Kirkedal Hansen
Tlf. 7569 5559
e-mail: kirkedal.hansen@jafnet.dk
www.rubinstein-taybisyndrom.dk

UniqueDanmark

Brian Schack
e-mail: formand@uniquedanmark.dk
www.uniquedanmark.dk

Kristelig Handicapforening

Thomas Bjerg Mikkelsen
Tlf. 8741 0138
e-mail: formand@k-h.dk
www.k-h.dk

Smith-Magenis Syndrom Forening

Charlotte Munk
Tlf. 2072 0817
e-mail: skovager9@gmail.com
www.smith-magenis.dk

Landsforeningen Downs Syndrom

Karina Rhiger
Tlf. 2870 4868
e-mail: formand@downssyndrom.dk
www.downssyndrom.dk

Landsforeningen for Fragilt X syndrom

Eva Bryld
Tlf. 2349 0317
e-mail: formand@fragiltx.dk
www.fragiltx.dk

Dansk Forening for Williams Syndrom

Mette Grentoft
Tlf. 2261 2760
e-mail: mettegrentoft@gmail.com
www.williams-syndrom.dk

Landsforeningen for Prader-Willi Syndrom

Jytte Helgogaard
Tlf. 2167 1299
e-mail: jyttehelgogaard@tdcadsl.dk
www.prader-willi.dk

Landsforeningen for Sotos Syndrom

Yvonne Wounlund
Tlf. 6447 1090
e-mail: yvonne-wounlund@mail.dk
www.sotosyndrom.dk

Landsforeningen Rett Syndrom

Martin Jagd Nielsen
Tlf. 2170 3314
e-mail: martin@rett.dk
www.rett.dk

ULF – Udviklingshæmmedes Landsforbund

Lars Gjermansen
Tlf. 7572 4688, Fax 7572 4633
e-mail: ulf@ulf.dk
www.ulf.dk

Copyright:

LEV må gerne kopieres og på anden måde anvendes, hvis kilden tydeligt angives.

Et eksemplar af den pågældende publikation bedes tilsendt LEVs redaktion.
ISSN 1903-7937

Udlodningsmidlerne støtter både Jonas og Kaya.

Når Jonas Høgh-Christensen sejler ved OL i Rio, er det med støtte fra Udlodningsmidlerne. Ligesom Kaya fra KØS Sejlsport får vind i sejlene med en blanding af entusiasme og Udlodningsmidler. Og vi er lige stolte af begge to. For Udlodningsmidlerne, der tidligere hed Tipsmidlerne, stammer primært fra overskuddet af lotterierne i Danske Spil. Sidste år blev det til 1,25 milliarder kroner til alle mulige og umulige projekter inden for idræt og kultur.

TEAM DANMARK

DGI

Danske Spil

Jonas Høgh-Christensen er finjollesejler og deltager i Rio ved sit fjerde OL. Kaya Lehmann sejler optimistjolle i KØS Sejlsport.

Danske Spil ejer datterselskaberne Danske Lotteri Spil, Danske Licens Spil, Elite Gaming, CEGO og Swush. Overskuddet fra Danske Lotteri Spil udloddes til staten og fordeles via Udlodningsmidlerne. Overskud fra de øvrige datterselskaber udloddes til staten.

KARISE EFTERSKOLE www.kariseefterskole.dk

For elever med særlige læringsforudsætninger

KARISEUDDANNELSEN www.kariseuddannelsen.dk

STU - Helhedsorienteret særlig tilrettelagt uddannelse

FORKANTEN www.forkanten.dk
Et inkluderende botilbud

KULTURHUSET LEOPOLD www.kulturhusetleopold.dk
Beskæftigelses tilbud - Socialøkonomisk virksomhed

FLOW

& HELHEDSPÆDAGOGIK

Ideen bag "Karisefonden" er, at de 4 institutioner med udgangspunkt i fælles værdigrundlag vil danne rammen om det pædagogiske arbejde, der leder de unge fra efterskolen gennem den særligt tilrettelagte uddannelse, til et aktivt og ligeværdigt voksenliv.

Institutionernes tætte samarbejde og fælles værdigrundlag sikrer et trygt og sammenhængende flow mellem institutionerne og overgangen fra ung til voksen.

Mød os på stand 35
D. 21 og 22 september 2016
på messen Ud i fremtiden

en fælles vej
til voksenlivet

POST**PP**

DANMARK

Magasinpost SMP
ID-nr. 42104

JEG ER UNG OG HAR
UDVIKLINGSHÆMNING - KAN
DET OVERHOVEDET LADE SIG
GØRE, AT JEG FÅR
EN FORSIKRING?

JEG BOR I ET
BOFÆLLESSKAB, ER DET
SÅ MULIGT AT FÅ EN
FORSIKRING, DER IKKE KOSTER
FOR MEGET?

JEG HAR ET HANDICAP,
SÅ DERFOR ER DER INGEN
FORSIKRINGSSKABER, DER
VIL FORSIKRE MIG.

NÅR MAN ER
UDVIKLINGSHANDICAPPET,
SÅ HJÆLPER KOMMUNEN DA
MED EN FORSIKRING,
GØR DEN IKKE?

HVAD KAN DER SKE I
MIT LIV, SOM GØR, AT DET
ER NØDVENDIGT, AT JEG
FÅR EN FORSIKRING?

Forsikring

- er det overhovedet noget for mig?

Er dette tanker, du kan nikke
genkendende til?

Så kunne HANDI Forsikrings-
service være en god mulighed
for at få svar på dine spørgs-
mål om forsikring.

Vi tilbyder forskellige
forsikringsmuligheder til
mennesker med udviklings-
hæmning og andre handicap.

Ring til os og hør nærmere.

CODAN **HANDI**
Forsikringsservice

HANDI Forsikringsservice

Tlf. 3635 9640

(mandag-torsdag kl. 9-15:30)

Email: handi@lev.dk